

751
X-66

ДЕРЖАВНИЙ

ОРЛЕНЯ

часопис для дітей

ORLENJA — Kinderzeitung

I рік видання

ГРУДЕНЬ 1941

№ 3.

ЛЮБІ ЧИТАЧІ!

Ваші листи, повні щирості та різних побажань, незмірно тішать мене. Вірю, що на Волині не буде такого учня чи учениці яка б не читала „Орленя“. Вірю, що Ви виконаєте те, про що в листах своїх пишете, щобто — не допустите, щоб „Орленя“ до Вас не прилітало.

На мого листа в номері I-му багато з Вас відкликнулося й прислали гарні віршики та оповіданнячка.

Це мене дуже втішило. Я їх дуже радо читаю. Деякі з них постараюсь помістити на своїх сторінках.

ЛЕЩАТА

— Гвалт! — гвалт! кричить Сірко.
— Десь подушки рвуть.

— А може то десь скубуть гуску?
Будуть на обід смачні кісточки! — каже Рябко.

На дворі падав пушистий, білий сніг.

Тарасик узяв із кутка дві довгі дошки. Собаки поховалися під ліжко. Вони тих довгих дощок дуже боялися.

То були лещата.

Тарасик узяв бляшану скриньочку з якоюсь мазюкою й почав нею мастити лещата.

— І навіщо він ті дошки мастить маслом? — дивується Сірко.

Рябко був відважніший. Він виліз спід ліжка й потягнув носом.

— Фе, то так пахне, як те, чим чоботи мастять — сказав.

Ні подушки ніде нікому не пірвались, ні гусячих кісточок на обід не було.

Зате Тарасик забрав із собою Сірка й Рябка на сніг.

Прив'язав ті свої дошки до чобіт і почав на них спускатися з гори.

Летить Тарасик, як стріла; так швидко, що Сірко й Рябко ніяк його догнати не можуть.

Раїса Мачушенківна.

ПІД СНІГОМ

Віє метелиця,
Крутиться мелеться,
Котиться полем у млі;
Килимом-хугрою падає стелиться
Сніг по замерзлій землі...

Квіти торішні,
Зернятка ніжні
Сипали там восени..
Тож їх заховують килими сніжні
Щоб не померзли вони.

Г. Чупринка

не
до

й
от
пй
од
ш
ір

Зима йде.

„Прийшла пані в біленькій сукмані, кидай воза, лаштуй сані“, — говорить народня приказка, — ото ж і Василько тієї приказки держався.

Він пам'ятав, що ось-ось, і сумні осінні поля, луги, дрімаючі дерева та взагалі вся природа вдягнеться в „біленьку сукману“. Бачив, як його батьки вже давно пригортаються в господарці до гідного привітання зими, тому й собі заздалегідь обміркував, як би то найкраще приготуватись до зими.

— Зима... — думав Василько — хоч і холодна, але гарна пора року; — треба тільки вміти її використати.

І ото, вернувшись в суботу зі школи додому, він поліз чогось на вишки. Довго там нишпорив, аж врешті з'явився знов на драбині з оберемком, наче б дров.

Зліз на землю й почав оглядати. Були там різні кусники дерева: і тонші, й грубші, коротші й довші, а два були таких якихось нерівних, що хіба — до печі, та й годі. Василько до хати їх не ніс. Пішов із ними до хліва. Знов переглянув і почав перераховувати: „полозки є, а то будуть насади, з цього зроблю копила, ну а то крижівниці“...

Положивши все парами, він прийнявся за роботу. Тесав загнуті полози, вигладжував їх стругом та все приміряв. По якімсь часі вже полози були гладенькі та на диво гарні. Грабове дерево світилося після шкляного паперу.

— Ну, тепер би тільки позадовбувати добре — подумав і почав знову мірати.

— Сину! Васильку! — гукнув якраз батько із клуні.

Василько, покинувши роботу, скочив на голос батька.

— Слухаю, тату, — прибігши до клуні сказав він.

— Що ти тепер робиш, сину?

— Саночки — несміло й тихо промовив син.

— Саночки? Та ж у нас іще старі санчата є.

— Тату, тамті вже недобрі. Полози повитиралися, насади полопали, а я приготував за літо матеріял... такий сухий, що аж-аж... Я не для себе... то для Петруся й Ангелинки... Добре?

— „Не для себе“ — повторив усміхаючись батько, — хто б то повірив...

— Направду, тату, бо я буду мати совги (коньки) й лещата (нarti).

— Е, сину, грошей нема...

— Тату, я сам зроблю! Я зроблю, побачите. Пан учитель вже нам раз поясняв як, а матеріял я також маю. Такий берест, що аж люблю.

— Ну, добре, добре, „майстре“; нехай буде „аж люблю“, а тепер поможи мені пообкладати соломкою деревця в садку.

Василько миттю схопив куль чистої, добре вимолоченої соломи, що батько приготував і пішов за батьком у садок.

Тут було, хоч сумно, але гарно. Молоді яблуні, груші, сливки, щеплені черешні та вишні стояли рівно-рівно, з якого боку було не глянь. Всі однакою росту, то в ту — то в іншу сторону просторо простягали гіллячки. Коло кожної деревинки був грубий кілок, що підтримував деревце від вітру. Дещо треба було їх поперецьязувати, бо ж за літо деревця попідростали та погрубшали, ну й лико могло в'їстися в кору.

Василько з татом швидко переглянули кожне зокрема. Там треба було щось поправити, там підв'язати. Коли скінчили переглядати, почалось обкладання стовбурців соломкою.

— Отак сину, — показував батько. Соломи не жалуй, а то, не дай, Боже лихої

зими, можуть померзнути, або й зайці по-
об'їдають...

Василько жваво набрав у жмені солом
й рівно обставляв деревце. Тато крутив у
той час перевесельця й підв'язував. Робота
йшла справно, а тому й хутко. Син був за-
доволений, що допомагає батькові, а батько,—
що має слухняного й доброго сина. Під ве-
чір робота була скінчена.

— Ну, Богові дякувати! Ще тільки ко-
ріння гноєм пообкладаємо. А тепер нехай і
зима приходить, то вже їм не страшно. І зи-
ма справді йшла. Чути було в повітрі.

Цікаво, чи скінчить Василько сані, ле-
щата та совги поки вона прийде? Василько ж
такий: що постановить — те й зробить.

Левко.

—о—

Сніжинки.

Летять з неба зірки—діти
Прудкокрилі,
Сніжно-білі
І сідають на могилі,
Де померли вчора квіти.

І злітають тихо, тихо..
Ніжно в'ються,
То поб'ються,
То знов в згоді посміються..
Прикривають щастя й лихо.

І цілують все сніжинки:
Нашу хату
Небогату.
Вербу над ставком вусату,
В мертв'їм сні квітки й стеблинки.

Богдан Мрія.

Перший сніг.

Мов пушинки,
Порошинки,
На покрівлі,
На будівлі
Ніжно падають сніжинки...

Так легенько
Б'ються, б'ються,
Так тихенько
В'ються, в'ються

В сніговій холодній млі,
Мов не хочуть пригорнутися
Мов бояться приторкнутися
До замерзлої землі.

Грицько Чупринка.

Генерал Кіцінгер під час свята 9. XI. приймає парад у м. Рівному.

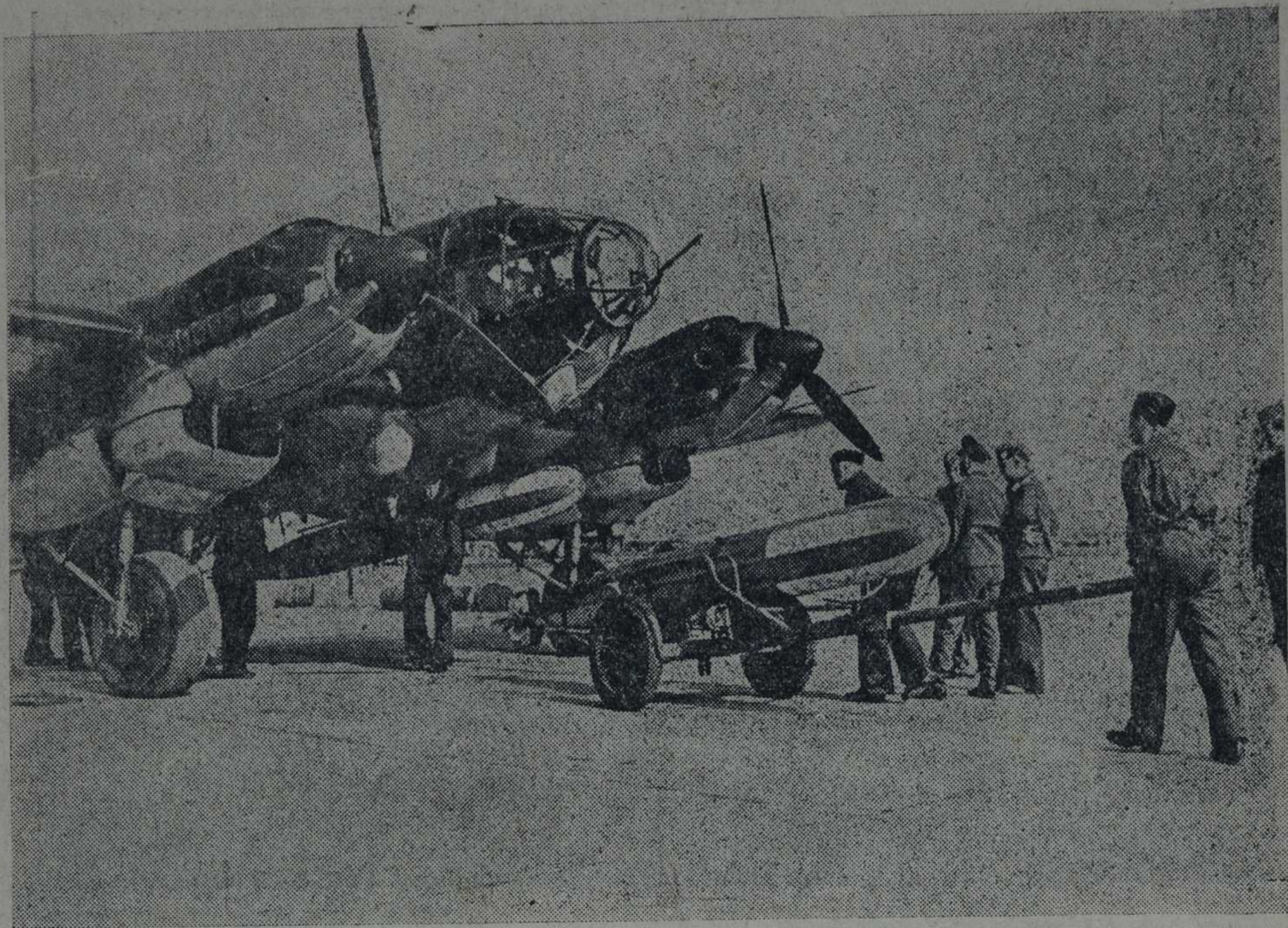
Націонал-соціалістичне виховання

Націонал-соціалізму, ніколи не зрозуміє той хто в ньому бачить тільки політичний рух — тільки одну з тих партій, що їх у Німеччині перед 1933 роком були десятки. Націонал-соціалізм завжди виступав з претензією бути чимсь далеко більшим за політичну партію. Його мета — проникнути весь німецький народ своїми ідеалами і здобути його для свого світу думок, угрунтованих на національній, соціальній та расовій підставі. Одно з найважливіших завдань у цій праці над німецьким народом — це виховання молоді. Ця виховна праця — незвичайно широка. Її провадять не тільки в народніх і середніх школах та університетах. Крім них існують ще незліченні школи різних професій та професійних організацій, вищі народні школи і курси для дорослих. Всі вони служать націонал-соціалістичному вихованню. Серед цих шкіл займає окреме місце ціла група освітніх установ. Вони дають освіту майбутнім молодим провідникам у керівних державних та партійних установах. Коли за-

сновувано ці школи для провідників, націонал-соціалістичний рух здавав собі ясно справу з того, що майбутній духовий і моральний рівень держави у великій мірі залежить від добору й освіти молодняку провідників. Ось чому, коли ці школи почали розростатися, кандидатам, щодо них хотіли вступити, ставили дуже суворі вимоги, але водночас було теж постановлено, що ці школи доступні кожному молодому німцеві, здібному бути провідником. Ніколи не грають тут вирішної ролі походження або маєтковий стан учнів, а тільки їх здібності, тілесна сила та здоров'я. Таким чином у цих школах зустрічаються юнаки з усіх шарів німецького народу, і всі вони одержують там однакове виховання.

Існують три різні типи шкіл для виховання провідницького молодняку, а саме: національно-політичні виховні установи, школи Адольфа Гітлера та врешті — орденські замки.

Національно-політичні виховні заклади,

На бомбовик ладують важкі торпеди. За хвилину літак полетить на ворожі позиції.

які вже існують у всіх частинах Райху можна порівняти хіба тільки з давнішими кадетськими корпусами, які існували в Німеччині та в інших країнах. Щоправда в цих колишніх кадетських школах виховувано юнаків тільки для старшинського корпусу. Інакше стоїть справа в національно-політичних виховних закладах. Їх вихованці можуть вибрати собі всяку професію, хоч для них у першу чергу відкрита старшинська кар'єра та кар'єра державного урядовця. Плян навчання в цих школах — назагал той самий, що й у середніх, але особливу увагу звернуто в ньому на тілесне виховання. Це такі самі інтернати, як і в школах Адольфа Гітлера, з яких переважно виходять молоді кандидати на партійних провідників. Їх теж вибирають за найсуворішими вимогами. Але це є запорукою того, що в цих школах духово й тілесна еліта німецької молоді одержує взірцеве виховання. Дух товарищескості, дух спільності, відвага, чесність, охота допомагати один одному — ось великі керівні ідеї цих виховних установ. Свій зв'язок із

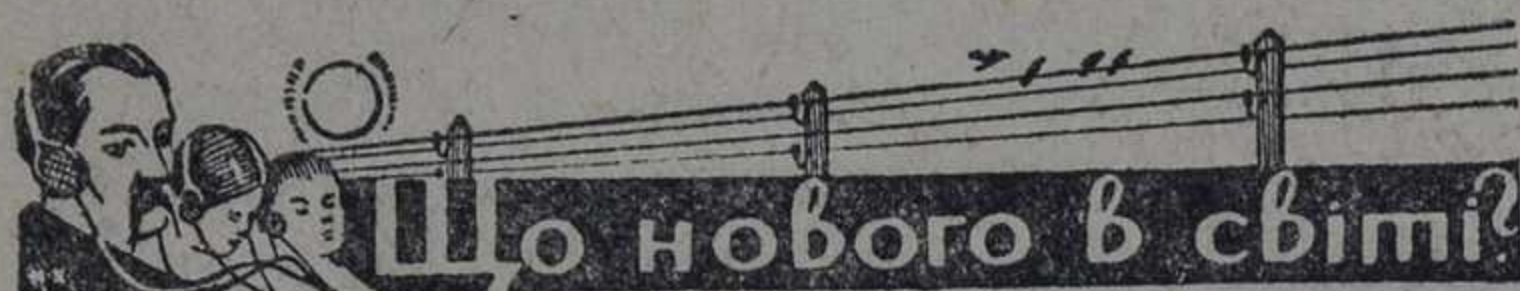
працею всього народу учні вищих класів школи Адольфа Гітлера підтверджують хоч би й тим, що на вакаціях працюють у копальнях та фабриках. Таким чином, вони привчаються до тяжкої тілесної праці, при звичаються до життєвих умов фабричного робітника й шахтаря та навчаються розуміти їх працю.

Орденські замки — це найвищий ступінь виховання на провідників, до певної міри — його висока школа. Самі будинки цих орденських замків — їх лише кілька — це досконалі твори новочасної архітектури. Це велетенські споруди для кількох сотень людей. Всі вони мають залі для науки, книгозбірні, світлиці, спортові улаження. До цих орденських замків вступають ті, що покінчили школи Адольфа Гітлера, а також і кандидати, які вже виявили свою здатність у партійній праці. Вони стримують тут наукове й тілесне виховання, при якому ставлять їм найвищі вимоги. Особливо намагаються тут здійснити ідеал рівномірного духового й тілесного виховання. Ті, що скінчили орден-

ські замки, мають не тільки наукову освіту, під час якої надається особливу вагу вивченню історії, — вони володіють чужими мовами, знають чужі краї, по яких навмисно для того подорожують, і вишколені у всіх ділянках спорту. Вони вміють їздити верхи, плавати під вітрилами, провадити авто й літаки. Власне при тілесному вихованні піддають вихованців особливим спробам, у яких

вони мусять виказувати свою перевагу й певність. У цьому вихованні ні в чому не виявляються вузькі партійницькі погляди.

У наукових плянах цих шкіл діє найкраща традиція німецького виховання, що завжди визначалося широтою поглядів, але дух цих шкіл дістає свої імпульси від націонал-соціалістичного світогляду.

Наближення зими не перервало військових дій проти большевицької Москви. Наступ німецьких військ посувається вперед. Два найбільші та найголовніші міста Советського Союзу в великій небезпеці. Ленінград цілковито оточений, а від Москви лінія, яку займають німецькі війська, віддалена заледве на 50 км. Щоночі відбуваються сильні налети німецького летунства на поодинокі советські міста та центри воєнного промислу.

На українських землях розвивається успішний наступ. 22 листопада довідалися ми, що німецькі частини здобули місто Ростов на Дону. Ростов розположений над нижнім бігом річки Дон і представляє собою дуже важний торговельний та комунікаційний центр, що має велике значення в дальшому веденні війни.

В сучасній війні большевики поносять щораз то більші втрати. Сьогодні, коли німецькі війська зайняли півострів Крим, Ростов, посунулися на схід від Харкова, стоять коло Москви, оточили Ленінград, тримають у своїх руках значну частину всіх промислових, торговельних та стратегічних пунктів, що відіграють визначну роль у провадженні війни. Крім того Совети понесли величезні втрати в людях та в озброєнні. Загальнополонених, що попали в німецькі руки обраховано в дні 10. XI. на число 3.632.000. Коли візьмемо під увагу, що друге стільки гине в боях, а не менше з приводу поранення стає нездібними до бою, то треба рахувати, що советська армія втратила коло 10 мільйонів вояків.

У нас вже зимно, але в далекій теплій Африці німецькі війська б'ються з англій-

ЕРІХ КОХ
Державний Комісар для України

ськими. Від початку війни в Африці взято в полон 10.000 англійських вояків, знищено 814 бронемашин та 127 літаків. В морських боях на протязі місяця листопада англійці втратили 48 торговельних кораблів, загальної містоти 231.860 рбт. При цьому тяжко пошкоджено 39 кораблів. Втрати англійської воєнної морської фльоти також були дуже поважні у цьому місяці. Німецьке летунство затопило одну авіаматку, один крейсер, три нищильники, чотири швидкоплавні човни, один сторожевий корабель, один корабель сторожевої охорони.

Коли на фронтах іде боротьба, українське життя на всіх звільнених теренах наладнується. У всіх містах, містечках, селах наладнується культурне, господарське та громадське життя. Скрізь відкриваються товариства „Просвіта“, закладаються організації молоді „Січ“, скрізь вже зорганізовано театри, що нормально дають вистави. Кіна висвітлюють українські фільми.

Донька Петлюри

Кабель Париж—Берлін приніс коротку звістку: померла Леся Петлюра. Три короткі слова—та глибина їх трагічного змісту—незмірна. Померла єдина дитина—Провідника українського народу, ім'я якого відоме кожному в Україні, з іменем якого була зв'язана вся довголітня боротьба з червоною Москвою.

Леся не знала радощів життя. Зате вишила вона до дна гірку чашу вигнання, важкого тиску на душу—чужини. Чорні сторінки еміграції вгризалися в її душу дуже рано. Із ранніх дитячих спогадів—чомусь найміцніше—вбився один епізод із життя у Варшаві. У тій Варшаві, що підписувала із Симоном Петлюрою договір воювати спільно з українським військом аж до звільнення України від московських большевиків—і зламала її, що була винна українському урядові багато мільонів за постачання та за військоове майно і зброю—і не платила тоді нічого. І ось у тій Варшаві, голова Української Держави—жив з родиною у злиднях. Все цінніше, що мала родина Головного Отамана та його найближче оточення—було продане.

Одного ранку, батько попросив Лесю почистити його плащ. І ось цей плащ—віддає Симон Петлюра своєму ад'ютантові, щоб... той продав його за марний тріш перекупщикові, щоб... купити картоплі і маргарин...

Не розкішне було життя родини по переїзді з „гостинної“ Польщі до таксамо „гостинної“ Франції. В дешевій квартирі на рю Тенар—помагає вже Леся батькові в його праці на хліб щоденний, вислухує його науку і наставлень, перебирає від нього його велику любов до Батьківщини, його віру в її звільнення від московського ката. Глибока любов і дружба—в'язала її напівдитяче серце—з Ним.

Трагічний день 26 травня 1926 року — смерть Батька від руки большевицького агента—накладає чорну печатку на її вражливу душу.

Життєвий шлях Лесі—на провесні життя—тернистий. Матеріальні засоби—допомога приятелів. Вірні петлюрівці, хоч самі важко

заробляли на хліб на чужині—вважали довгом честі допомогти в біді родині Симона Петлюри.

Душевні переживання і недостатки викликають у Лесі страшну хворобу легенів, з якою бореться довгі роки.

З допомогою друзів вивозить мати хвору Лесю до гористої місцевості у Піренеях. І там живуть вони самотно, лише час-до-часу відвідувані вірними приятелями; вдова-мати, що від душевних потрясень втратила слух і вона, що в двадцять дев'ять років виглядала п'ятнадцятилітньою дівчинкою,—лише в великих, сумних очах зоріли пережиті роки і болі.

Теперішня війна важко відбивається на їх житті. Вони втрачають зв'язок із більшістю приятелів і нечисельною родиною, що ще залишилася в живих. Поки ці приятелі відшукали можливості зв'язатися, переслати допомогу—злидні знову підривають здоров'я Лесі.

Війна Німеччини з большевиками — вносить у хату родини Петлюри світло радості і надії. З Піренеїв приходять до Берліна листи переповнені тим світлом. Просять українських часописів, просять вісток з України. Леся мріє про поворот на рідну землю, мріє про дідів будиночок на Загородній вулиці у рідній Полтаві, про животворне повітря Криму... І від цих мрій Леся ожила, здоров'я поправлялося. Аж—несподіване погіршення—і 6 листопада вранці—відійшла Леся до свого великого Батька...

Під плитою на цвинтарі Монпарнас у Парижі, на якій вибито лише два слова — Симон Петлюра—що говорить все — є три місця...

Як вірним приятелям вдасться перебороти всі труднощі воєнного часу—Леся спочине поруч Батька. А незабаром вже — покине з ним негостинну чужу землю і спочине навіки у величному Мавзолеї над Дніпром, що його побудує український народ на вічну пам'ять і славу—Симонові Петлюрі.

Юрій Горліс-Горський.
(К. Б.)

РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК

(П'єса на 1 дію)

(Бідна кімната, стіл, ослін, ліжко, два крісла, вікно, двері).

М а т и: (складає чисту білизну до великого коша) Будьте ж, дітки, чемненькі, не сваріться. Я повернусь за півгодини. Тільки занесу білизну, дістану гроші, куплю де-що з їжі на два дні свят.

Г а л о ч к а: Матусю, купи нам малесеньку-малесеньку ялинку, — ось таку (показує).

С т е п а н: І багато-багато горішків.

М а т и: (Зітхає). Ох, дітки мої, єдині. Де ж би я дістала стільки грошей, щоб купувати ласощі та ялинку. За випрану білизну багато не дадуть. Дай Боже, щоб на хліб дали.

Г а л о ч к а: А пам'ятаєш мамо, як був ще з нами татко, ми мали гарну ялинку!

М а т и: Як був з нами татко, добре нам поводилось. А тепер... ось уже півтора року, як большевики його заарештували та де-сь вивезли, так по ньому й слід пропав (втирає очі хусткою).

С т е п а н: Де то він зараз обертається?

М а т и: Може теж бідує та горює, як і ми без нього.

Г а л о ч к а: Бідний татко... а може вже й живого нема?... Що він такого зробив тим клятим большевикам.

М а т и: Ну, залишайтеся здоровенькі, мої дітки. Я скоро вернуся, тільки занесу білизну (одягнеться). Принесу вам смачненьких булочок. Будьте ж чемненькі. (вийшла з кошиком).

Г а л о ч к а: (помовчавши) Боже, як сумно в хаті, коли матуся де-сь вийде, аж плакати хочеться.

С т е п а н: Маєш тобі!... Ти ж пообіцяла матусі, що будеш чемна, мусиш додержати слова.

Г а л о ч к а: Я й хочу бути чемна, але сльози неслухняні самі чомусь пливуть з очей. (втирає очі) Не буду плакати... не буду...

С т е п а н: Признаюсь тобі, що й мені сльози виступають з очей як згадаю нашу колишню ялинку, арешт татка большевиками. Пам'ятаєш, як колись ми весело проводили свята

Г а л о ч к а: Чому й не пам'ятати. Татко бувало перебереться за діда Мороза й принесе нам дарунки, кажучи що то королева Зима прислала нам Різдвяний дарунок.

С т е п а н: А ти знаєш, що я відразу пізнав татка.

Г а л о ч к а: Останнього разу татко заговорив таким грубим голосом, що я аж злякалася й сховалася під стіл. Пам'ятаєш? (сміється).

С т е п а н: (сміється) Матуся довго намовляла тебе, щоб ти вилізла. Тоді татко й черевички нам приніс новенькі.

Г а л о ч к а: (сумно) Оці самі, що ми тепер носимо (оглядає черевички). Тільки тоді були вони ціленькі, новенькі, а тепер старі й подерті.

С т е п а н: Мої теж зуби вишкірили: каші просять. В чому ми після свят будемо ходити?

Г а л о ч к а: Матуся каже, що пранням багато не заробиш.

С т е п а н: Матуся теж в подертих черевиках пішла: Ще, борони Боже, перемерзне, простудиться.

Г а л о ч к а: Тоді зовсім буде зле.

С т е п а н: Пригадую, що татко, прощаючись потішав нас, що дасть Бог його звільняти і він знову буде з нами.

Г а л о ч к а: Казав, що як вийде на волю, то купить нам всього, всього... Як то йому там поводитися. (зажурилася). Чи живий він?...

С т е п а н: Знаєш що, Галочко! Щоб не було нам так сумно, давай будемо читати казки. (Дістає книжку з полиці)

Г а л о ч к а: Добре, добре, я буду слухати, тільки вибери найцікавішу казку. (Вмощується на ліжку, підложивши під голову подушку).

С т е п а н: (Сідає на ліжку у ногах Галочки. Читає казку, згодом зупиняється, говорить, до Галочки). Чи подобається тобі ця казка?... (Галочка не відповідає). Оттакої! вже й заснула... Певно й я трошки полежу, поки прийде матуся. (Вмощується в ногах Галочки) (По малій паузі входить обсипаний снігом батько Галочки й Степана, прислухається, чи діти сплять. На ньому військова стара шинеля, шапка. В руках великий клунок, за ним візник несе ялинку).

Б а т ь к о: Тихенько вносьте, щоб дітей не побудити. Ставте ось тут, коло столу.

Дуже добре, що діти сплять — це для них буде надзвичайна несподіванка.

Візник: Певно й ваша дружина не знає про ваш приїзд?

Батько: Так. Я навмисне не писав, що приїду.

Візник: От зрадіють. *(хоче йти)*.

Батько: Чекайте одну хвилинку. Я зараз положу на ліжко дітям подарунки, на стіл листа. Цього клунка положимо на крісло, а на ньому напишемо: „для мами“. *(пише)* От так... Добре... Де ж я сам сховаюся?

Візник: Знаєте що, пане Іване!? Через дорогу живе мій знайомий, ходім до нього й почекаємо, поки вернеться ваша дружина. Певне вона вийшла до крамниці або до сусідів.

Батько: Хотілося б перебратись за діда-мороза й так прийти до хати.

Візник: В знайомого щось знайдемо. Ходімте! *(Виходять)*.

Мати: *(По паузі входить з невеликим пакунком. Здивовано розглядається)* Що це все значить? *(підходить до ліжка)* Діти сплять, а коло них якісь пакунки... *(дивиться на клунок, що лежить на кріслі, далі читає голосно)* „Для мами“ *(Здивовано підходить до столу й бере листа та розглядає його, не розриваючи)*.

Степан: *(Прокинувся, підвівся й дивиться то на ялинку, то на матір)* Матусенько, ти вже прийшла? От і добре! *(штовхає Галочку)* Галочко! Галочко, вставай матуся прийшла, ялинку принесла *(зауважив коло себе пакунок)* А це що? *(розгортає)* Черевички! Мамо, черевички!.. *(Мати здивовано бере черевички й розглядає)*.

Мати: Що це все значить? Не розумію. *(до Степана)* До нас ніхто не приходив?

Степан: Ні. Ми з Галочкою читали казки, а далі послули.

Галочка: *(Підводиться, сідає на ліжку)*.

Степан: Галочко, ану подивися що в твоєму пакунокві.

Галочка: В якому? *(Протирає очі. Степан дає їй пакунок. Вона якось недовіжливо розглядає, а далі обмацує)* Здається, — Черевички. Звідкіля вони взялися? А це що за ялинка?... Певне, — матуся купила! *(зривається з ліжка й обнімає матір, яка від здивування не знає, що казати)* От доб-

ра у нас матусенька! Дякую! Дякую! *(цілує матір)*.

Мати: Чекай, Галочко. Що ж це за лист був на столі? Я так здивована, що й забула прочитати. *(Бере листа й читає)*. „Дорога моя дружинонько! Я хвалити Бога, живий, здоровий. Під час німецько-большевицької війни нас большевики хотіли вивезти з в'язниці, та німецькі літаки їхні плани розвіяли. В'язниця була розбита, а ми тікаючи істалися разом з військовими до полону. Я був переводчиком, бо знаю німецьку мову. Мені дали німці працю і я досить добре заробляв так що грошей за цей час назбирав. Сподіваюся, що після Різдва ми зустрінемося та заживемо щасливо й радісно. До скорого побачення. Твій Іван“. Тепер я зовсім нічого не розумію. Де ж взявся цей лист? *(Стук у двері)*.

Галочка: Ой, хто там?!

Мати: Певне сусідка. Прошу!.. *(двері широко відчиняються, на порозі з'являється батько з причепленою білою, довгою бородою, з великим костуром та великим аркушем паперу. За ним вбігає хлопчик, перебраний за чортика і дівчинка — за янгола)*.

Батько: *(грубим голосом)* Доброго здоров'ячка пані-матінко! З Різдром Христовим! *(Читає з оркуша)* Королева Зима прислала вам різдвяні дарунки. Листа від вашого татка. Питається королева, чи ви за цей час були чемненькі, чи слухали своєї матусі та чи добре вчилися? Якщо ні, то пише вона далі, щоб я не давав вам дарунків. А залишив для нечемних березову кашу. *(Чортик вибігає наперед)*.

Чортик: Я тут! А ось для нечемних і березова каша! Що, діду Морозе, може їх почастувати? *(Біжить до Степана й Галочки, які сховалися за матір та злякано виглядають. Галочка з одного боку, Степан з другого)*.

Мати: Ні, ні!.. Мої дітки чемненькі, слухняні.

Степан і Галочка: *(Разом)* Наші свідoctва гарні!

Степан: Дід-мороз говорить так, як наш татко.

Галочка: А може то він!

Батько: Якщо ви були добрими дітками, то королева Зима казала мені, щоб я замінивсь на вашого татка й провів разом

з вами, мої любі, Різдвяні свята. *(Зриває бороду, скидає шапку)*.

Матір: *(Радісно)* Іване!... Боже яке щастя!... А змарнів же як... Чи здоровий? *(Оглядає батька)*. Боже, як ти змінився!.. *(Цілються)*.

Степан і Галочка: *(Радісно)* Татко!... Наш дорогий татко!... *(кидаються і обнімають батька)*.

Чортик і Ангел: *(Разом танцюючи)* А нас не пізнали!... А нас не пізнали!...

Галочка: *Стягає кожуха з батька Степан піймав чорта і силкується зкинути йому маску, ангел не дає, відтягає руку Степана. На сцені гамірно)*.

Батько: Ну, розкажіть, мої любі, як вам тут жилося?

Мати: Про це розказувати довго. Краще спочинь трохи, а я приготую дещо з'їсти. *(Діти вовтузяться. Мати коло столу готує вечерю)*.

Батько: Я не втомлений, Боже який я щасливий, що знову між своїми. А знаєш був такий момент здавалось мені, що я вас вже ніколи, ніколи не побачу... А цур йому... Краще ті страшні часи не згадувати... Вони вже не вернуться. Давайте будемо вибирати ялинку. Гей, дітки, перестаньте вовтузитись.

Степан: *(Зриває маску чортикові)*. О, дивись, Микола!.. А я тебе одразу не пізнав!

Галочка: Тепер я вже знаю, хто перебраний за янгола... Знаю!.. Знаю!... *(Плеще в долоні й підскакує)*. Це Оксанка, сестра Миколи!... Ага, вгадала?!...

Батько: Вгадала, Галочко, бо я чекав у них, поки наша матуся повернеться додому.

Мати: От штукар!... *(Сміється. Застелила стола, поставила вечерю)* Може повечеряємо, а потім вберемо ялинку.

Батько: Всеодно, як хочеш... Боже, як добре бути між своїми та ще й на свята! *(Цілує й голубить дітей)*.

Галочка: *(Підбігає до татка)* Знаєш, що, дідусю-морозе? Ми вже тебе ніколи, ніколи від себе не відпустимо. А до королеви Зими напишемо, що найкращим різдвяним дарунком для нас був татко, що до нас повернувся.

Батько: *(Сміючись сідає до столу)*.

Добре алеж ти, Галочко, адреси до неї не знаєш. *(Ціла родина сідає до столу)*.

Галочка: То ти нам адресу напишеш.

Матір: Сідайте й ви, дітки. *(До Миколи й Оксани)*.

Микола: Ні, підемо до дому, там нас чекають. Сьогодні ми ходимо з колядою та збираємо на пресовий фонд дитячого часопису „Орленя“ Прощайте!.. *(Хочуть іти. В двері стукають. Чути голоси)*.

Колядники: *(За дверима)* Доброго здоров'я господарям! З Різдвом Христовим!.. Дозвольте колядувати!

Оксана: Це наші!.. Чекали на нас та й самі сюди прийшли.

Батько: *(Встає відчиняє двері й запрошує)* Доброго здоров'я! Заходьте. Колядуйте... Давно вже я не чув наших українських колядок. У в'язниці пригадував як ми почали на свята колядувати, нас НКВДісти суворо покарали. Цілий місяць сиділи ми на хлібі та воді. Такі то були наші свята. *(Хлопці й дівчатка—школярі весело вбігають до хати Стають півколом, Посередині зірда. Колядують. Переколядувавши, міхоноша виступає на перед)*.

Міхоноша: Вечір добрий, дайте пиріг довгий. Докиньте ще й грошей до пирога, а то візьмем вола за рога, та виведем з хліва на торга. Гроші вторгуємо та на пресовий фонд „Орленя“ скеруємо! *(Батько дає гроші. Міхоноша дає підписати збіркову листу. Міхоноша, взявши гроши, каже скороговоркою як і перше)* Бувайте здорові! Даруй, Боже, щастя, долю, всього вволю, а хліба найбільше! До хліба пошли, Боже, капусту, буряки, огірки, щоб діждали садити та поливати, а після в добрім здоров'ї споживати. А діткам „Орленя“ читати, та розуму наживати. *(Дістають від господаря й господині дари, дякують)* На знак же того, що господар повернувся живий, здоровий, давайте заспіваємо нашу молитву. Хай Господь милосердний в цей день пошле йому і всім обездоленим родинам свою благодать і щасливого повороту додому. Тих які боролись і боряться за краще завтра. *(Всі стають півколом і співають молитву. „Боже Великий Єдиний“)*

Завіса тихо спадає.

П. Зінченко.

ЗА УКРАЇНУ, ЗА ЇЇ ДОЛЮ!

(З денника повстанця)

Була глибока осінь. Йшли дощі, а потім ударив мороз. Крига вкрила поля й дороги.

Кінний загін отамана Наливайка стояв перед м. К., де залізничні шляхи схрещувались і tworили один з головних стратегічних пунктів, що відкривав шлях на Київ. Большевики це добре розуміли. Вони міцно укріпили станцію і рішили до загину захищати її. Червоні мали бронепоезди та добру артилерію. Загін отамана Наливайка складався з добрих і відважних хлопців, але ку-

леметів та гармат було мало, а бронепоезда й зовсім не було.

Але Наливайко постановив за всяку ціну здобути станцію та м. К.

Слава про загони Наливайка гриміла скрізь. Щодня з'являлися десятки селян і просилися прийняти їх до повстанчих загонів.

Наливайко говорив: — А ви знаєте, яка наша мета та за що ми боремося? Ми сини України, хочемо вибороти для себе й Нашої Неньки волю. Хто до нас прийшов, той повинен пам'ятати, що шлях його веде вперед до бою. А хто побіжить назад, хто підійме паніку — той наш найлютіший ворог, того по головці не погладимо. Нам потрібні герої.

Новоприйняті козаки кричали „Слава“ та обіцяли вірно служити, а коли треба буде той голови зложити за Україну, за її долю.

8 листопада, після кількох кривавих сутичок, відбувся жорстокий бій. Большевики відступили, але станція залишилась все ж в їхніх руках.

Минуло ще кілька днів. В ніч на 14 листопада випав густий сніг, закрутила метелиця, піднялися люті вітри. Наливайко постановив цієї ночі розпочати рішучий наступ. Він поділив свій загін на три частини, які наступали на станцію й місто з трьох сторін. Одна частина, під командою самого Наливай-

ка, рушила в сусіднє село, щоб відрізати червоним шлях до відступу.

Йшли навмання. Сніг запорошував очі. Дошкульний вітер пронизував до кісток. Але козаки мужньо перемагали негоду. Наливайко їхав попереду.

В таку ніч червоні не чекали нападу. Наскок на село був такий раптовий, що вони не встигли зробити жодного пострілу й потрапили в полон до повстанців.

Наливайко відразу кинувся в приміщення волості. Там він побачив большевицького старшину, який сидів біля телефону. Старшина ще не встиг передати, що українці захопили село.

Наливайко наказав йому: — Передайте на станцію м. К.: наша розвідка виявила, що українські повстанчі загони вже недалеко. Вишліть на допомогу бронепоезд. Червоний старшина з переляку мовчки виконав наказ.

Червоні, звичайно, не знали, що коло телефону Наливайко, й вислали свій найкращий бронепоезд „Червоноармієць“. Як тільки бронепоезд підійшов до села, червоні старшини потрапили прямо козакам у руки.

Почався штурм м. К. і станції. Червоні не витримали героїчного натиску і почали відступати до села, де засів Наливайко. Але там їх зустріла наливайківська кіннота та

Читай і других заохочуй читати дитячий часопис

„ОРЛЕНЯ“

бронепоїзд, в якому вже сиділи козаки - повстанці. — Вперед, вперед! — гукав Наливайко, ведучи кіннотчиків в атаку.

Станція й м. К. були затиснуті в кільце. В цей день червоні зазнали великої поразки.

Козаки захопили дві тисячі полонених, два бронепоїзда, 10 гармат і 18 кулеметів.

Увечері 15 листопада отаман Наливайко

надіслав до головно повстанчого штабу повідомлення про взяття станції та м. К.

Перед повстанцями тепер був відкритий шлях до Києва.

В душі повстанців народилась надія на перемогу, і лунав бадьорий спів козаків „За Україну за її долю!“...

П. Сивенький.

Українське військо за княжих часів

З повстанням Української Держави (VIII — IX стол.) появляється і військова сила, яка під проводом князя обороняла батьківщину від нападів ворогів, а також і сама організувала військові походи на інші країни.

Наше військо в давнину називалося дружина, яка складалася з найнятих відділів Варягів (це войовниче плем'я, що проживало на Скандинавському півострові) і вибраних сил поміж українського населення, що управлялись у воєнному ремеслі.

Окрім дружини наша держава мала ще народне військо, якого уживалося часто до посилення дружини. Воно ділилося на сотні й на тисячі; на чолі цього війська стояв „тисяцький“, що командував своєю „тисячою“ або „полком“. Тисяцький інакше називався „воевода“. Тисяча ще поділялася на сотки і десятки на чолі з „соцькими“ й „десяцькими“.

Тисяцькі або воеводи це були найвищі урядовці князя з тієї причини, що держали в своїх руках перм військової сили, що була основою могутності держави. Побіч воеводів у літописі згадується про „посадників“, що також являються військовими начальниками, але меншими від воевод. Це були завідувачі меншими військовими округами.

Назагал вся військова справа була в руках князя, він сам правив військом з допомогою своїх урядників.

Члени дружини окрім війни займалися

ще торгівлею, бо в той небезпечний час тільки воїни могли бути купцями. Військові походи мали часто на цілі оборону торговельних інтересів України.

Наше військо вперше показало свою силу і могутність в походах на Чорне море і під Царгород. Це була побіч сухопутного війська — фльота, яка служила військовим і торговельним цілям.

З літопису знаємо, що в поході перших українських князів Аскольда і Дира на Царгород 860 р. українська фльота числила 200 великих кораблів, що могли помістити 10.000 людей. Це велика сила як на той час. З тієї пори Чорне море стало називатися Українським морем, бо на ньому плавають Українці.

У військових походах за князя Олега українська армія незвичайно зросла. Крім походів на Царгород українські князі пробували здобути для української торгівлі землі, положені над Каспійським морем.

В поході князя Олега на Каспійське море 913 р. було 500 човнів, з яких кожний містив по сто людей.

За наступників Олега князя Ігоря — українське військо доходило до числа 900.000.

Найкраще однак зорганізував військовість князь Святослав Завойовник, що нанує в літах 960—972. Це гарний приклад князя войовника, який не шукав ні добоичі, ні багатства, а цинив тільки військову славу і для неї тільки жив.

Ось як про нього говориться в літописі:

— „Коли князь Святослав виріс і став чоловіком, він почав збирати багато хоробрих вояків, бо і сам був хоробрий, і легкий, ходив як леопард і багато воював. Не возив з собою возів, ні казана, ні варив м'яса, тільки порізавши тоненько чи конину, чи звірину, чи воловину, пік на вуглях і так їв; не мав і шатра, підстелював на спання підклад, а в голову сідло, такі ж були і вояки його. А як ішов на котрий край, сповіщав наперед: „іду на вас!“.

Власним прикладом князь Святослав поучав вояків сповняти чесно свої обов'язки, тому то завжди в боях перемога була по нашій стороні.

За князя Святослава Українська Держава була могутня і сильна. Святослав завоював і знищив Хазарську державу, що лежала над нижньою Волгою. Завоював Болгарію і переміг Греків, які заплатили вкінці Святославі великий окуп.

З грецьких літописів, які говорять про ті часи, знаємо, що військо великого князя Святослава начислювало до 60.000 побіч фльоти, що також брала участь у війні і зайняла долішній Дунай.

За наступників князя Святослава—Володимира Великого і Ярослава Мудрого велася мирна політика. Ці князі зайнялися головню працею над культурним піднесенням нашої землі; війни, які вони провадили мали на меті лише оборону.

На той час припадають якраз напади на Україну дикої орди Печенігів.

Це були кочуючі племена, які часто докучали своїми нападами і руйнували нашу землю; треба було через них постійно держати велику силу війська. Тоді Володимир Великий, щоб улегшити оборону країни перед напасниками будує на Сході границі: це були величезні земляні вали з дров'яним укріпленням зверху, на яких стояла сторожа. Саму столицю Київ укріплено навіть мурованими валами, що дуже полегшувало оборону перед ворогами.

Після розпаду Київської держави на

окремі князівства поділилися також і воєнні сили нашої держави. В кожному князівстві був свій князь, що мав свою дружину, якої уживав до походів.

Тоді це була переважно оборонна війна, проти нападаючих зі степу Половців.

Найславнишим полководцем в той час являється Володимир Мономах (від 1113 р. Київський князь), що веде завзяту і упорну боротьбу з степовиками. Цей дбайливий князь багато уваги приділяв війську; він сам у походах доглядав війська і дбав про те, щоб вояки мали все потрібне; сам розставляв сторожі і саме через те його походи на Половців кінчалися перемогою.

Слідами Володимира Мономаха пішов молодий Новгородський князь Ігорь Святославович, що також в 1185 р. виправляється походом на Половців.

Цей похід описаний в найкращему творі нашої старої літератури п. з. „Слово о полку Ігоревім“. Тут докладно описується військо князя Ігоря і його брата Всеволода Буй-Тура. Кожен лицар мав залізну зброю на грудях, на голові залізний шолом, в одній руці тримав списи з малими прапорцями, а в другій червоні щити; при боці були вигострені шаблі, при сидлі луки, а за плечима сагайдаки зі стрілами. Це було військо виховане з малих літ у войовничому дусі, загартоване в боях, знає всі шляхи, всі яри в степах і не боїться ніякої небезпеки.

Один арабський письменник Ібн-Даст писав так про українців:— „Коли в українця родиться син, батько народженого кладе перед дитиною обнажений меч і говорить: я не лишу тобі ніякого майна. Ти матимеш тільки те, що здобудеш цим мечем“.

Грецькі писменники з тих часів пишуть про нас так: „Вони (українці) відважні й сміливі, як нападуть на чужий народ, не відступають поки не знищать його зовсім“.

Як бачимо з чужих джерел, українське військо за княжих часів було широко знане в Європі зі своєї хоробрості, відваги й мужества.

Г. К.

Гори, височини і низовини на землі.

Поверхня землі буває рівна або нерівна. Такий простір землі, що рівний наче стіл, або легко хвилястий, зветься рівнина. Рівнина може бути височиною і низовиною.

Висоту її міряться від дзеркала моря.

Щоб зватись височиною, земний простір мусить лежати бодай на 200 метрів понад дзеркалом моря.

По низовинах і височинах зустрічаємо узгір'я, горби і гори. Країну, вкриту горба-

ми звемо горбовиною, а вкриті горами верховиною.

Великі знесіння земної поверхні звемо горами. У кожній горі є обнога (місце, з якого вона підноситься), узбіччя (боки) і вершок або шпиль. Гори мають різну форму. В одних узбіччя пологі, вершок круглий, це щовби. У других узбіччя стрімкі, верх наче стожок—це стоги. В інших узбіччя стрімкі, верх гострий—це остриці. Вони бувають дуже високі, виходити на них дуже тяжко і небезпечно.

Горби і гори рідко стоять самотно. Звичайно вони або згруповані в громаду—тоді це громадні гори, або впорядковані в ряди. Тоді це єпасмові гори.

Заглиблення між верхами звуться прислонами. Коли прислони широкі і глибокі і

дозволяють перейти поперек гірського хребта, звемо їх провалами.

Поміж горами і горбами простягаються долини. В них пливуть ріки, річки й потоки, вони й повижлоблювали собі ці долини. Бувають долини, що проломлюють впоперек гірські пасма. Такі долини звемо проломовими. Долини є на височинах і на низовинах. На височинах вони звичайно крушебокі. Їх звуть ярами. На низовині долини бувають дуже широкі і неглибокі. На картах низовини значаться зеленою фарбою, височини жовтою, гори ж бурю, червоною тощо. Крім того зазначається тушуванням або дрібними черточками всі ті місця, де земна поверхня нерівна. Чим більше нерівна поверхня землі, чим стрімкіші склони гір, тим темнішою кладеться тінь, тим густіші і грубіші будуть черточки.

Гори, височини і низовини України

Наша рідна Україна це край переважно рівний. Нераз сотню верст переїдеш, а не побачиш ні гір, ні вищих горбів.

Лишень одна десята частина України вкрита верховинами. Є три височини на Україні: Карпати, Кримські гори і Кавказ.

Карпати—це довга, наче серп вигнута зморщка на земній поверхні. Карпати дуже гарні гори. Їх узбіччя вкриті дрімучими лісами, по хребтах тягнуться розкішні луки—полонини, ще вище здіймаються стрімкі скали. Чудовими долинами біжать по скалах і камінню прозорі карпатські ріки.

Середуща третина карпатської верховини споконвіку заселена українським народом.

Українські Карпати складаються з чотирьох частин: від заходу до сходу чергуються по собі Низький Бескид, Високий Бескид, скалисті Горгани і найвищі між усіма Чорногори, що здіймаються вище 2000 метрів. Найвищий шпиль зветься Говерля. По північним боці Карпат простягається довга полоса горбовини, що зветься Підгір'я.

Кримські гори—це невеличка пасмова верховина, що доходить 1500 метрів висоти. Її плоскими верхами простягаються гірські пастівники, що звуться по татарські яйла. Найвищий шпиль—це Роман Кош.

Кавказ це найвища верховина України. Це величні пасмові гори, що здіймаються до таких висот, що їх верхи окуті вічною кригою, ледниками, й білі від снігу, що ніколи не тає.

Найвищий шпиль зветься Ельбрус і має 5600 метрів висоти. По північному боці Кавказу простягається Підкавказька горбовина.

Височин на Україні багато й вони займають великі простори. Найдалі на захід висунена височина Розточе, на схід від нього лежить Волинська і Подільська височина. На півдні від Поділля простягається Бесарабська височина, на схід від нього Півдніпрянська височина. На сході України лежать височини Слобіджанська і Донецька. Всі височини на Україні невисокі, поверхню мають рівну, легко хвилясту. Вони поперерізовані долинами, які звичайно глибокі і крутобокі. Найглибші долини—це подільські яри, замаєні розкішними садами.

Низовин на Україні більш від височин. Низовини на півночі лісисті і болотисті. В південній Україні—степові. Низовини розміщуються ось як: на північ від Розточа лежить низовина Підляшшя, на північ від Волині Полісся, між височиною Півдніпря і Слобіджанщини є Наддніпрянська низовина, між Слобіджанською та Донецькою височиною—низовина Донецька, на схід від Донецької височини—низина Донська.

Над Чорним морем простягається довгою смугою Чорноморський степовий низ. Його частини це низини: Кубанська і Кримська.

На самі східні межі України сягає Каспійська низовина.

Частина Каспійської низовини лижить понище дзеркала моря.

Такий земний простір зветься депресія.

Кожний з нас у побуті раз-у-раз зустрічається є виробами з фарфору. Ми користуємось фарфоровим посудом, оздоблюємо наші будинки декоративними фарфоровими вазами, фігурками і статуетками з фарфору. Ми бачимо фарфорові ізолятори на телеграфних і телефонних стовпах, фарфорові вимикачі, штепселі, ролики у себе в кімнаті, хіміки в лабораторіях користуються фарфоровими тиглями, фільтрами та іншим хімічним посудом.

Що ж являє собою цей матеріал, потрібний і електротехнікові, і хімікові і, нарешті, художникові, який захоче втілити ту чи іншу ідею в мистецькому творі.

Готувати фарфор люди навчились ще в глибоку давнину. Ще до нашої ери в Китаї виробляли фарфорові глечики, вази, чаші. Проте, вміння китайців робити фарфор протягом багатьох віків не було відоме в Європі. І тільки з XV століття, коли встановили торгові відносини з східними народами, до Європи почали попадати перші вироби з фарфору.

Це було щось цілком нове — вироби з фарфору приваблювали своєю білістю, прозорістю, яскравими, незмивними барвами.

Фарфор набув великої популярності і став необхідною оздобою палаців, нарівні з золотом, коштовним камінням і іншими речами розкоші.

Проте, ніхто в Європі не знав, як і з чого робиться фарфор. Тільки в 1709 році в місті Мейсені придворному хімікові курфюрста (князя) саксонського Бетгерові вдалося відкрити склад так званого „твердого“ фарфору.

Оповідать, що приводом для цього відкриття був такий випадок. Одного разу Бетгер, який за звичаєм того часу, носив напудрену перуку, звернув увагу на надмірну вагу свого головного убору. Виявилось, що служник замість пудри посипав його перуку якимсь білим порошком, купленим у сусідній крамниці.

Це була біла глина—каолін.

Бетгер зацікавився цією глиною і почав підбирати рецепт для фарфору.

Незабаром йому це вдалося. Курфюрст, який зрадив з відкриття Бетгера, спорудив першу фабрику фарфорових виробів у фортеці міста Мейсена.

Виробництво тримали в найсуворішому секреті. Але не зважаючи на всі перепони, мистецтво виготовлення фарфору поволі почало поширюватись по Європі.

Основним матеріалом для виготовлення фарфору є біла глина, яка називається каоліном.

Крім білої глини, до складу фарфорової маси входить ще кварц, тобто звичайний пісок, і польовий шпат. Польовий шпат — це мінерал, який також входить до складу граніту, порфіру і гнейсу. Польовий шпат буває звичайно рожевого кольору і при нагріванні до 1200—1280° топиться в більш-менш прозоре скло.

Для виготовлення фарфорової маси беруть каоліну (білої глини) в середньому 50 проц., піску (кварцу) — 25 проц. і польового шпату—25 проц.

Ці матеріали треба добре перемолоти до тістоподібного стану. Розмол роблять на так званих кульових млинах.

Кульовий млин—це металічний барабан, вимощений усередині кремінними плитками, щоб маса не забруднювалась частками заліза. З боку барабана є отвір, куди засипають каолін, пісок і польовий шпат. Сюди ж додають кулі з кременю, які під час обертання барабана перекочуються і таким способом розбивають і розтирають матеріали. Самі кулі, завдяки високій твердості кременю, залишаються цілими.

Щоб полегшити розмол матеріалів, у кульовий млин додають у чималій кількості воду. З кульового млина розмелена маса випускається в напіврідкому, сметаноподібному стані. Для цього служать так звані

фільтрпреси. Рідку масу спеціальними насосами передають у фільтрпрес, який складається з 20—30 рам. На рами натягнуто фільтрпресне полотно.

Коли напіврідка маса попадає в рами, зайва вода під тиском просочується крізь полотно і стікає, а на полотні залишається маса у вигляді тіста. Ця маса вже цілком придатна для формування і переходу у формувальний цех.

Раніше формували вироби на так званому ганчарному кругу. Робітник обертав ногою дерев'яний круг, а руками формував вироби. Тепер формування провадиться на механічному верстаті. Цей верстат приводиться в рух від трансмісії або окремим електромотором.

На вертикальному валу верстата насаджено спеціальний патрон—болванку. В болванку вільно вставляється гіпсова форма, яка обертається разом з болванкою. Робітник-формувальник кидає кусок маси в гіпсову форму і вкладає в неї шаблон. Під час обертання форми і під натиском шаблону маса формується в потрібний виріб.

Відформований виріб залишається у формі деякий час, поки не просохне тоді—його можна вільно виїняти з форми.

Сирий виїнятий з форми виріб ще дуже неміцний і, щоб надати йому тривкості і вигляду справжнього фарфору, його треба двічі обпалити.

Перше обпалювання провадять при температурі 900—950° Ц в спеціальних печах.

Через 20—25 годин перше обпалювання закінчується. Після нього виріб має ще брудножовтий вигляд, він крихкий і пористий. Виріб має ще пройти глазуровання і друге, так зване „полите“, обпалювання.

Що таке глазур, ми виразно бачимо на готових фарфорових виробах. Це тонкий шар скла, який вкриває всю поверхню черепка.

Сирий глазур — це дуже дрібно перемелена маса з матеріалів, які, розтоплюючись, утворюють скло. Сюди входять біла глина (каолін), польовий шпат і крейда. Ці матеріали розмелюють з великою кількістю води до стану молока. Виріб занурюють у це молоко, і сирий глазур тонким шаром пристає до черепка. Ніякі інші вироби з глини такої прозорості не дають.

Отже, виріб після другого обпалювання зробився фарфоровим, черепок став міцним, набув блискучого білого кольору, глазур роз-

топився і розлився по черепку тонким шаром скла.

Річ набула так званої термічної стійкості. Налийте у фарфорову чашку киплячої води, потім, виливши кип'яток, наповніть її льодовою водою — чашка залишиться цілою. Скляний посуд при цих умовах неминуче трісне, бо звичайне скло — термічно нестійке.

Отже, фарфор обпалено, і він іде на дальшу обробку.

Якщо це електротехнічний фарфор — вимикач, ролик, трубка, то після обпалювання їх сортують, злегка підшліфовують — і вироби готові. Хімічний фарфоровий посуд також не потребує особливого оброблення після обпалювання.

Інша справа так званий господарський фарфор — чашка, мисочка, тарілка, кофейник, ваза тощо. Такий посуд треба розфарбувати, розмалювати, щоб оздобити його і надати йому привабливого вигляду.

Розмальовування фарфору має за собою тисячолітню давність. У музеях є фарфорові вази, виготовлені за одну — дві тисячі років до Р. Х. Вони й досі зберегли прекрасний колір черепка, яскравість і соковитість фарб.

Майстри минулого тримали в секреті рецепти фарб. Багато таких рецептів загублено і забуто, але сучасна техніка на основі оксидів різних металів (заліза, хрому, мангану, кобальту) створила багату палітру фарб для розфарбування фарфору.

Складні і художні малюнки наносяться рукою майстра—живописця. Колись іншого способу обробки фарфору не знали. На сучасних фарфорових заводах велике місце займає механізоване розмальовування. Це насамперед розмальовування аерографом (від грецьких слів аеро—повітря і графо—пишу).

Спосіб цей полягає ось у чому: на фарфорові вироби накладається трафарет—лист фольги, в якому прорізано той чи інший візерунок. Наклавши трафарет, робітник направляє на виріб струмінь рідкої фарби з особливого балончика — пульверизатора, куди надходить стиснене повітря. Рідка фарба крізь прорізи трафарета осідає на виробах — і розфарбовування закінчене. Робітник знімає трафарет і перекладає його на нову річ. Існує ще спосіб обробки так званою деколлю.

Деколь — це не що інше, як перебивна картина, добре відома вам діти.

Робітник, що працює з деколлю, вирізує з аркуша один малюнок деколі — картину намазує її скипідаром і накладає на чашку.

Через кілька хвилин він змиває папір водою, а малюнок лишається на чашці.

Фарби треба закріпити на фарфорі. Для цього виріб ще раз обпалюють у муфельній печі. Свою назву ця піч дістала від німецького слова „Муфес“. При такому способі їх не обпалюють безпосередньо на вогні; розфарбовані вироби закладаються у велику

коробку, подібну до духовки, і обпалювання проходить при температурі 700—800° Цельсія. Фарби на фарфорові при цій температурі розтоплюються і закріплюються на черепку.

Після муфельного обпалювання фарфоровий посуд сортують і передають для пакування.

З И М А

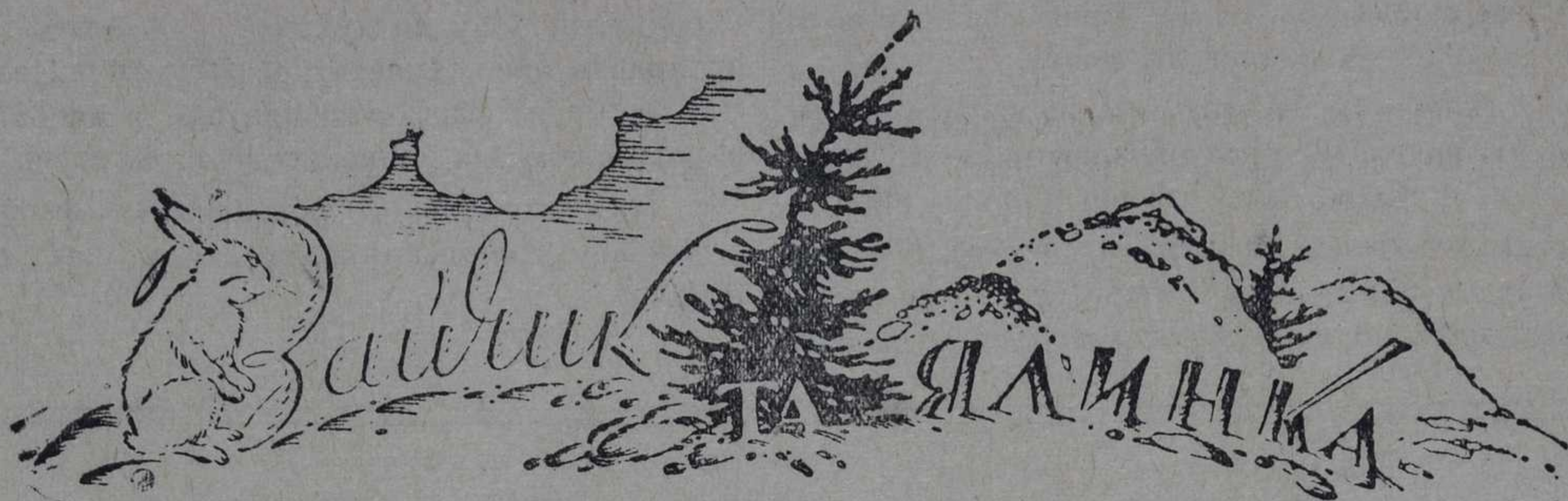
А в верхів'ї сосен
Снігурі щебечуть.
Може їм прийшлося
Мерзнуть в холоднечі?

Ні, у них є шубка,
Тепла кожушинка:
Притулилась цупко
До пірця пір'інка.
Навіть мишенят
Теж не дуже гірко:
Є в них тепла хата—
Під землею нірка.
Тільки треба нишком
Рухатись, стрибати,
Щоб хвостам та ніжкам
Не позамерзати.

Віє вітер, білий
Сніг летить, кружляє.
Шубки вже змінили
Зайчики у гаї.
Влізли в сніг пухнастий—
Лиш блищать очиці.
Тільки б не попастись
Вовку чи лисиці.

Вітру-завірюсі
В лігво не дістатись,
В теплому кожусі
Спить ведмежий тато.
В лігві без турботи
Спить сім'я ведмежа.
Мати крізь дрімоту
За малими стежить.

Ой, яка ж краса там,
Блискають сніжинки
Мабуть всім звірятам
До вподоби взимку.
А завіє вітер,
Віхола заплаче—
Сняться звірям квіти,
Промені гарячі.

(Українська казка)

Ой, у полі випав сніг,
Через поле зайчик біг.
Зупинився на хвилинку,—
Вже ніхто не дожене!
Став просити він ялинку:
— Погойдай мене!

А ялинка зашуміла,
А ялинка відповіла:
— Не хочу!

— А, не хочеш? Ну, не треба!
Я козла нашлю на тебе!

Став він цапа кликати, звати:
— Йди ялинку об'їдати!
Йди ялинку об'їдати,
Бо не хоче погойдати.

А козел йому з горбка:
— Об'їдять? Вона ж гірка!
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну, не треба!
Вовка я нашлю на тебе!

Просить вовка він: Скоріш,
Йди, вовче, цапа з'їж.
Бо не хоче цап рогатий
Ту ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати.

Важко з лігва вовк підвівсь:
— Цапа їсти? Я наївсь!
Я в село сьогодні бігав,
Я бика сьогодні снідав.
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну, не треба!
Я стрільця нашлю на тебе!

Став він тут стрільця просити:
— Йди, мисливцю, вовка бити!
Вовк не хоче цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати.

Та мисливець відповів:
— Я вже сто вовків убив!
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну, не треба!
Я вогонь нашлю на тебе!

Став він тут вогня просити:
— Йди мерщій стрільця палити!
Він не хоче вовка бити,
Вовк не хоче цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати.

А вогонь сичить, аж злиться:
— А за що ж палить мисливця?
Що мені стрілець зробив,
Щоб мисливця я палив?
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну, не треба!
Воду я нашлю на тебе!

Став він воду тут просити;
— Водо, йди вогонь гасити!
Він не йде стрільця палити,
Не йде стрілець вовка бити,
Вовк не хоче цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати.

А вода шумить-дзюрчить:
— А чого вогонь гасить?

Хай собі в печі палає
Хай людей він загірає,
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну, не треба!
Я вола нашла на тебе!

Став він тут вола просити:
— А, йди, воле, воду пити!
Вона не йде вогонь гасити,
Вогонь не йде стрільця палити,
Стрілець не йде вовка бити,
Вовк не хоче цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати.

Він байдуже відповів:
— Я сьогодні брагу пив!
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну не треба!
Довбню я нашла на тебе!

Став він довбню тут просити:
— А йди, довбня, вола бити!
Він не хоче воду пити,
А вода—вогонь гасити,
А вогонь—стрільця палити,
Стрілець не йде вовка бити,
Вовк не хоче цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати,

Каже довбня: — зайче-брате,
А за що ж вола вбивати?
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну, не треба!
Хробака нашла на тебе!

Хробака він став просити:
— Швидше довбню йди точити,

Довбня не йде вола бити,
Віл не хоче воду пити,
Вода не йде вогонь гасити,
Вогонь не йде стрільця палити,
Стрілець не йде вовка бити,
Вовк не хоче цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати.

А хробак відповідає:
— Защо довбню точить маю?
Не хочу!

— А, не хочеш? Ну не треба!
Півня я нашла на тебе!

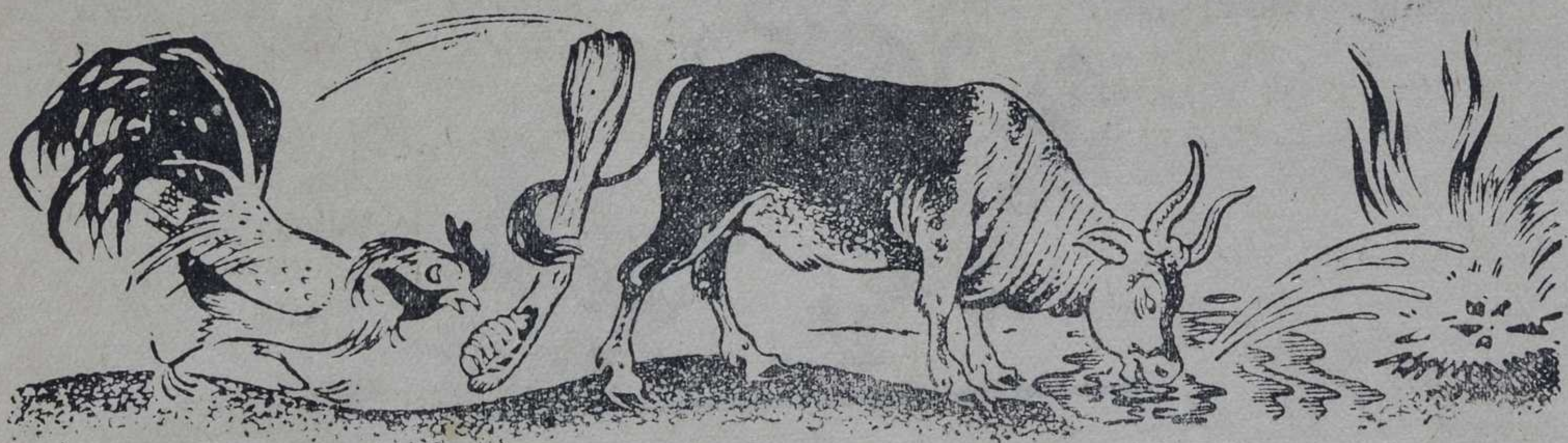
Став він півня кликати, звати:
Хробака іди клювати!
Довбню він не йде точити,
Не йде довбня вола бити,
Віл не хоче воду пити,
А вода—вогонь гасити,
А вогонь—стрільця палити,
Стрілець не йде вовка бити,
Вовк не хоче цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—мене гойдати.

Пожалів тут півник зайця:
Хочеш, зайчику, гойдаться?

Добре, каже, зайче-брате, —
Де хробак? Піду клювати!

Злякавсь хробак—що тут робить?
Пішов хробак довбню точить,

Довбня пішла вола бити,
Віл пішов воду пити,
Вода пішла вогонь гасить,
Вогонь пішов стрільця палить,

Стрілець пішов вовка бити,
Вовк пішов цапа їсти,
Цап—ялинку об'їдати,
А вона—давай гойдати:

— Гойда-гойда,

Гойда-да...

Так минулася біда.

Погано, як свого не має

Намолотив господар жита, згорнув на купу, а сам пішов у хату. Як тільки господар зник за дверима, півень та курочка прийшли на тік подивитися, що господар робив у клуні. Побачивши купу зерна, почали розгрібати та зерно клювати. На їх біду господар вийшов з хати, побачив, що півень з куркою гребуться в житі, побіг вигнати непростених гостей, кидає грудочками та кричить. — „Киш! Киш!“ —

Півень задер голову з червоним гребінем та як крикне: — „А хто там ходить?“

Господар розсердився та ще дужче: — „Киш! Киш!“

От тоді півень бачить, що треба тікати, задер голову вгору й не поспішаючись пішов геть з тс ку, а курочка йде за ним та й сокоче тихенько: — „То-то, то-то, свого немає!.. То-то, то-то, свого не має!“

Про Художників, або художниць

Що за художники
Або художниці
В школу приносять
Ножі або ножниці,
Лаву поріжуть
І вздовж і навкіс,
Хай би хоч сором
Узяв їх до сліз!

Ріжуть як злодії...
Скільки ж то сорому!
Підем, з батьками у них
поговоримо:
Чи от так може школяр
Наш чи ні
Речі псувати шкільні?..

Сором, ганьба
Миколі й Саві
Імена їх врізані
Знову на лаві,

Не беріть прикладу
З Миколи і Сави
Бо вони учні
Поганої слави.

Що тут
намальовано?

Напишіть
віршик або оповідання.

Ой ти, Мишка-медвежатко,
Нерозумний мамин син!
Меду вилизав горнятко
І тепер захворів він.

Плаче мама—ведмежиха:
— Ой ти, сину, моє лихо!
Чи ти чув, щоб хтось із нас
Цілий горщик з'їв зараз?

А ведмідь не зчувши ніг,
В поліклініку побіг:
— Поспішайте професори,
Наш Михасик дуже хворий!

Тут зчинилася тривога,
Лікарі зібрались вмить—
І карета допомоги,
Наче блискавка, летить.

Їдуть—їдуть санітарки,
В них компреси і припарки,
Спішить перша допомога
В сумці йод і пляшка броду.

Лікар з лікаркою в парі,
Грізно грають окуляри
На професорським лиці.

От професор в окулярах
Вислухує Мишкин пульс
— Скільки тут зібралось жару?—
І всміхається у вус:

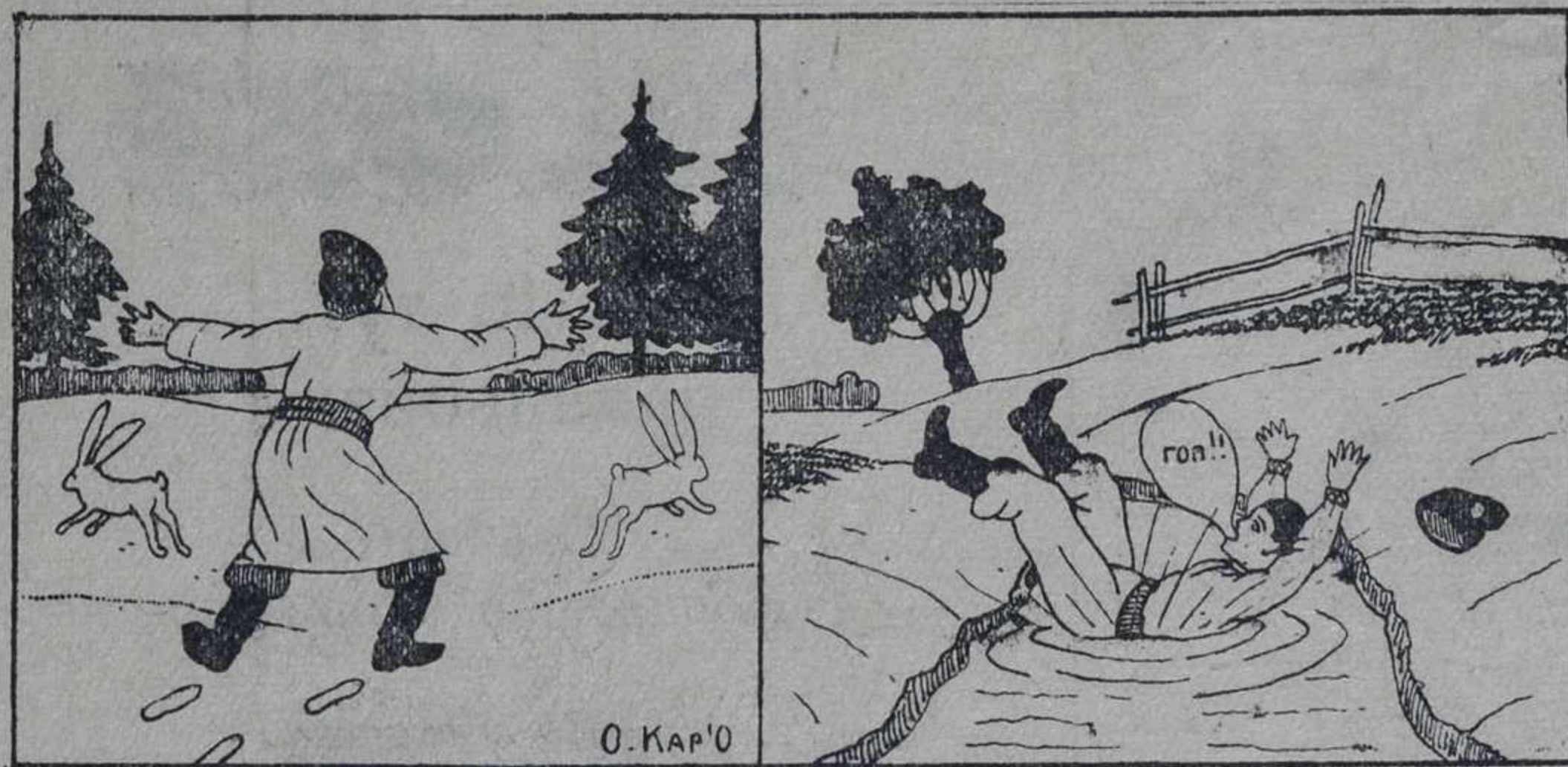
— Справа кепська, що й казати:
Сорок два і дві десяті!
Ми з'ясуємо ще нині,
Що це: тиф чи дифтерит? —
І поважно по-латині розмовляють
лікарі:

— Він ласунус, неслухнянус!
Операцію мерщій!
— Ми живіт йому розтянус!
— Об'їдайлус, медоній!..

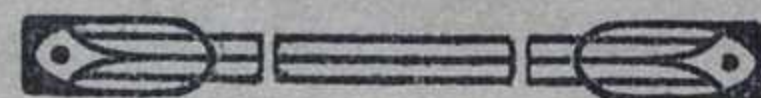
Медведиха ледво диха,
Батько з ляку задріжав,
А Мишук лиш ойкнув стиха,
Облизнувся і сказав:

— Ви не плачте, тато й мамо.
Ви прощайтесь з лікарями.
Хай їм цур тим лікарям!
Я вже видужаю сам.

Ось помацайте бочок:
Потовстішав ваш синок?
Дайте меду ще хоть трішки—
Я здоровий встану з ліжка!

Пригадайте
приказки
до цих
образків.

Дружина сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри з сл. п. донькою Лесею та протоієреєм о. Брензаном.

Коротко про все

Німецька річна плавба

Побіч державних залізниць річна плавба—це один із найважливіших транспортних засобів у Німеччині. Служать їй сім великих річок. Сполучені каналами, річки ці дають змогу перевозити товари до найдаальших закутин Райху. Німецька мережа водних шляхів має довжину 8.168 кілометрів. У 1937 році перевезено нею не менше 133 мільйонів тон.

Тепер у Німеччині звертають особливу увагу на вишкіл персоналу для річної плавби. Німецький Фронт Праці спільно з Державною Групою Комунікації „Річна Плавба“ створили Державну Спільноту Праці для вишколу доросту річної плавби. Для самої тільки річної плавби швидко повстали 6 фахових шкіл для корабельників, до яких прилучено інтернати для матросів-учнів. По трьохрічному вишколі кожний матрос-учень складає іспит на боцмана в Промислово-Торговельній Палаті. Таким чином піднесено соціальне становище професії річних корабельників.

Комахи перемсжці

Найшкідливіший і найзгубніший бур'ян південних країн — кактус. В свою колючу товсту зелень він всмоктує всі соки ґрунту губить всі навколишні рослини, починаючи з дерева і кінчаючи травою, а також утворює непролазні зарості.

Кактуси вирубують, випалюють, але надаремно: вузловате коріння кактуса, що сидить глибоко в землі, швидко дає нову поросль. Викорчовування обходиться дуже дорого.

Але те, чого не можна було зробити за допомогою заліза і вогню, те зробили комахи.

Після довгих і упертих дослідів знайшли метелика — кактобластис, гусінь якого не їсть нічого іншого, крім зелені кактуса.

Досить великий, з розмахом крил біля 4 см., с і ро - коричневий метелик кладе ланцюжок з 75 яєць. Таких метеликів привезли з Аргентини в Австралію спочатку щось біля 3000 і від них зібрали 100000 яєць, з яких згодом вивелось тисяч 40 метеликів. 400 мільйонів яєчок від цих метеликів помістили в зарості кактуса на сотнях га.

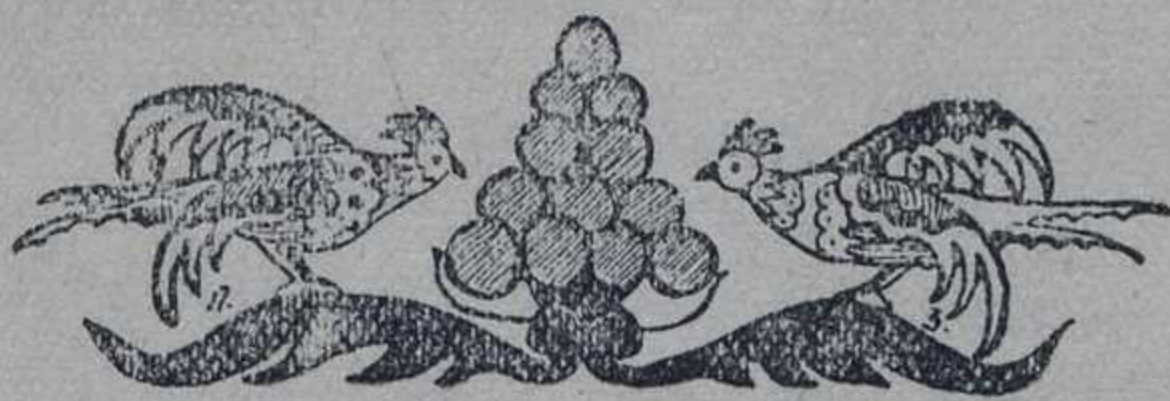
Гусінь розправилась з кактусом начисто: нічого не залишилось на поверхні!

В землю ж, на кактусове коріння, пустили особливого червяка — дактилоніуса, теж недавно знайденого „спеціаліста“, який їсть виключно коріння кактуса.

Так винищують шкідливий бур'ян кактуса.

Застосування найлону в хірургії.

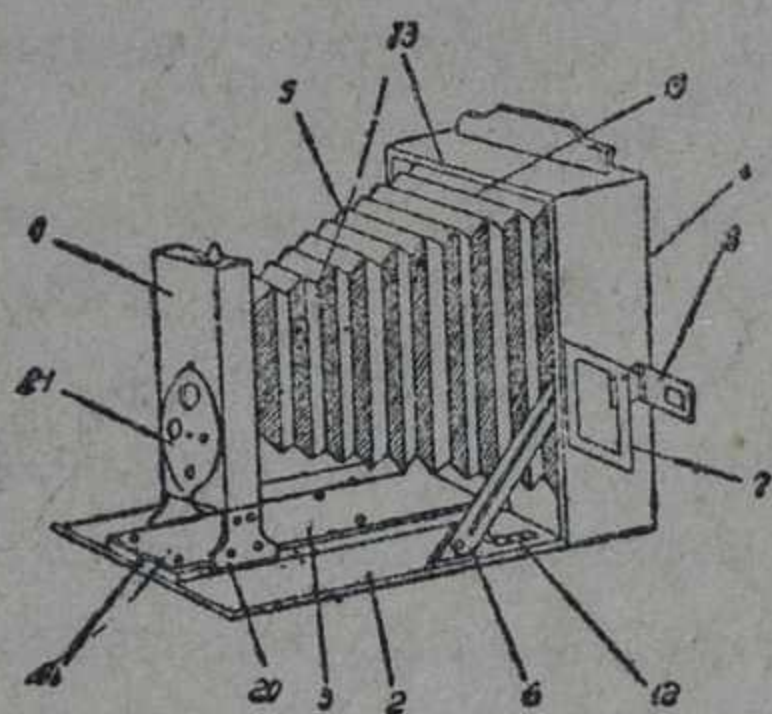
В США почали виготовляти нитки з найлону (штучне волокно) для накладання хірургічних швів по лазаретах і лікарнях. Хірурги вважають, що нитки з найлону не роз'ятрують тканину, не вбирають у себе вологу й тому не дають поширюватись інфекції.

НА ДОПОМОГУ ЮНОМУ ТЕХНІКОВІ

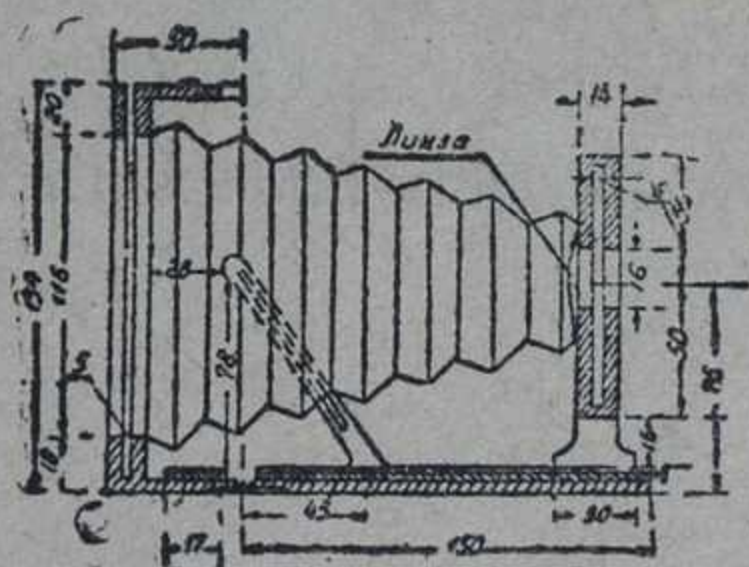
Як зробити фотоапарат

Щоб побудувати самому фотоапарат з міхом, необхідно заготовити такі матеріали: 1) фанера завтовшки в 4 мм. 2) кусок алюмінію або латуні завтовшки в 2 мм. 3) кусок жести або нікелю алюмінію, 4) кусок оправного коленкору і кусок чорного сатину. Крім цього, треба купити готові касети 9х12; (робити їх самому важко, крім того, одна касета потрібна для виготовлення з неї рамки з матовим склом).

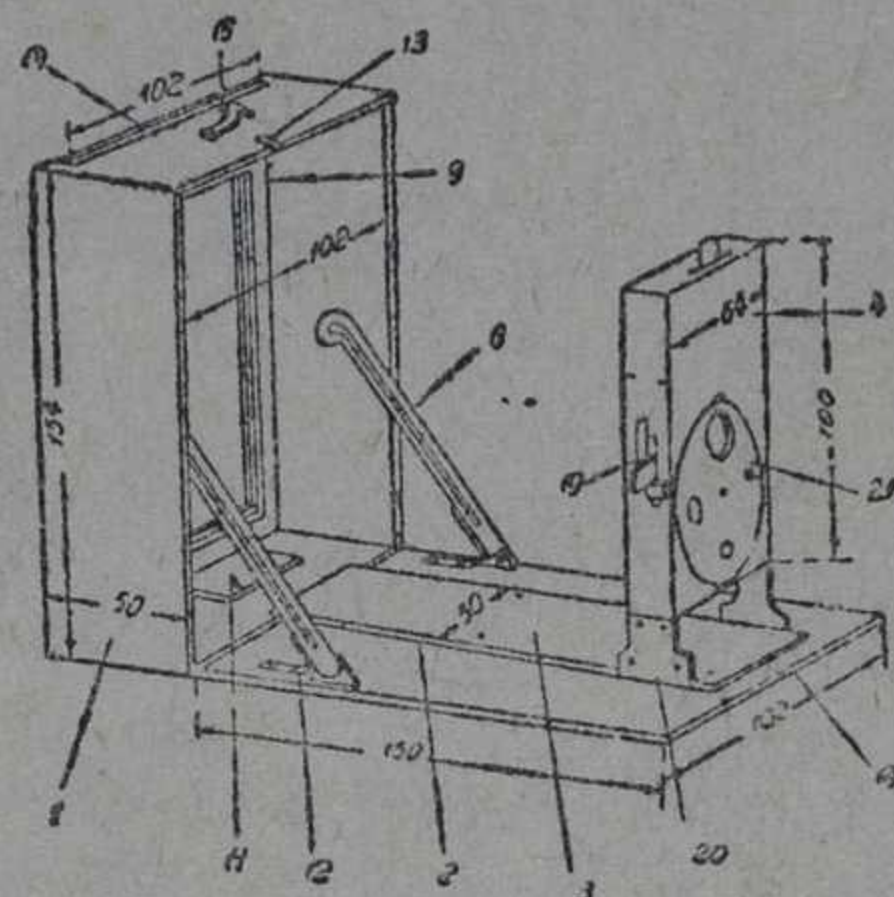
На мал. 1 показано загальний вигляд апарату, а на мал. 2 його розріз і основні розміри.

Корпус апарату мал. 1 має відкидну стінку—2, по якій пересувається по полозках—3, об'єктивна стійка з об'єктивом—4. Об'єктив на малюнку не показано. Об'єктивна стійка з'єднана з корпусом складним міхом—5 (мал. 1 і 2). Відкидна дошка закріплюється на розпорках—6. На лівій боковій стінці корпусу укріплений видошукач, який складається з 2-х рамок—7 і 8 (мал. 4).

Побудова апарату починається з корпусу. На мал. 3 добре видно будову корпусу, який уявляє з себе плоску шухлядку—1, з передньою відкидною стінкою—2. Задня стінка корпусу будується у вигляді рамки.

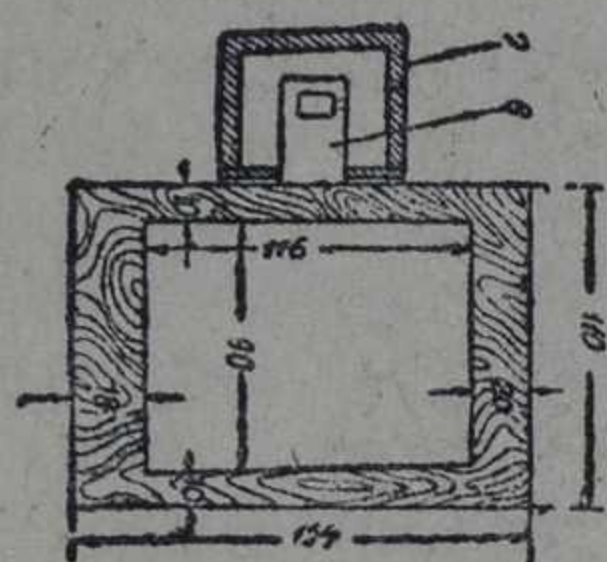
Вона добре показана на мал. 4. Всередині корпусу закріплюється рамка—9 (мал. 3), що має виріз такого ж розміру, як і виріз задньої стінки. Ця рамка встановлюється на відстані 5 мм. від задньої стінки корпусу. Верхня стінка корпусу повинна бути трохи вужчою за нижню; завдяки цьому між верхньою кришкою корпусу і задньою стінкою створюється щілина, в яку будуть вставлятись касети і рамка з матовим склом. Щілина має 5 мм. завширшки. Довжина—102 мм. (мал. 3).

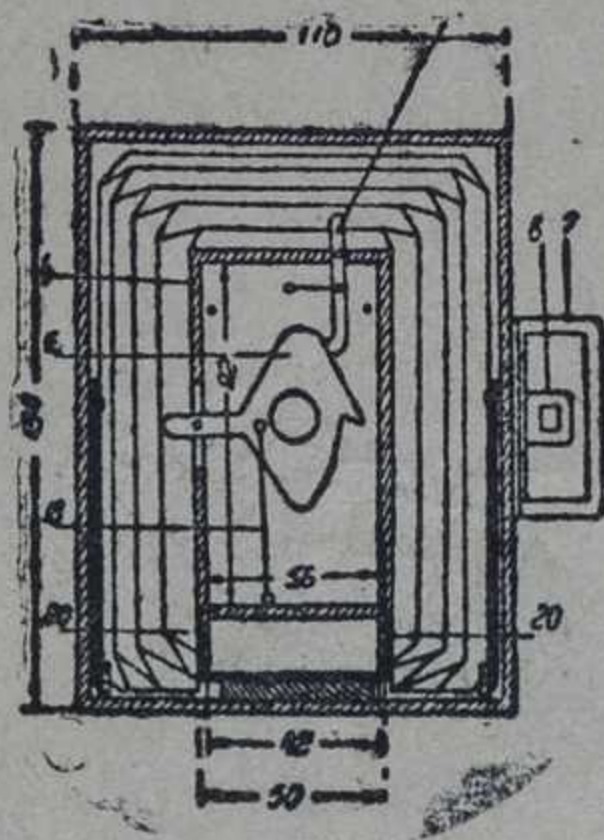
На відкидній стінці встановлюються салазки—3. Для виготовлення їх випилюють з фанери смужку, завдовжки в 146 мм., завширшки 42 мм., приклеюють її посередині відкидної стінки. Далі випилюють з алюмінію смужку такої ж довжини (146), але ширшу—в 50 мм. і пригвинчують її до фанерної смужки так, щоб лишити з обох боків виступи по 4 мм. Ці виступи становлять напрямні салазки, по яких буде пересуватись об'єктивна стійка—4. При закритому положенні апарату об'єктивна стійка міститься в корпусі апарату. Отже, щоб закріпити її там, необхідно зробити на нижній стінці корпусу опірну дошку—11, що уявляє з себе ніби продовження салазок (мал. 3).

Далі виготовляються розпорки—6. Їх випилюють з 2-х мм. алюмінію, укріплюють як показано на мал. 1 і 3—за допомогою кутників з дерева, до яких шурупами пригвинчують розпорки. Верхня частина розпорок прикріплюється на бокових стінках корпусу зсередини (місця прикріплення показані на мал. 2) шурупами з великими голівками. Ці шурупи будуть ковзати по щілинах розпорок під час закривання апарату. Під кожною розпоркою укріплюється сталева пружинка—12, яку можна витягти з старого годинника.

Для того, щоб можна було заперти апарат, в верхній стінці корпусу треба випилити канавку—13, а в край відкидної стінки, проти канавки, забити гвіздок. При закриванні апарату, гвіздок увійде у канавку і апарат можна заперти на крючок—15. На цьому закінчується побудова корпусу.

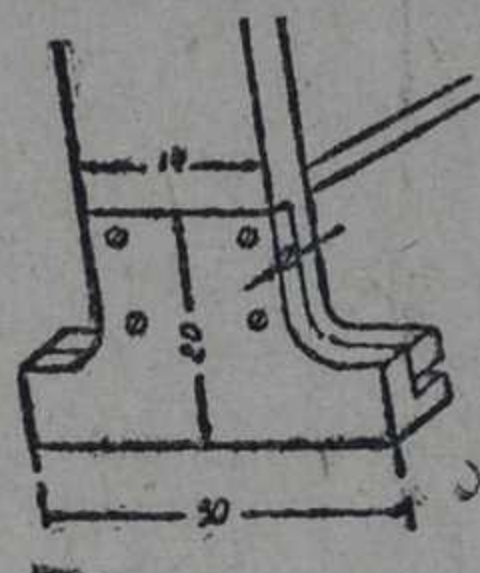

Далі беруться до об'єктивної стійки—4. Загальний вигляд її і розміри показані на мал. 1, 2, 3. Вона являє собою плоску шухлядку на 2-х ніжках. В передній та задній стінці її, точно в центрі, вирізуються 2 круглі отвори діаметром 16 мм. Передня стінка повинна зніматись, щоб можна було змонтувати в середині затвір. Форма затвора показана на мал. 5. Він складається з сектора—16, з ручкою та зубцем. Цей зубець буде чіпляти за спусковий важіль—17. Сектор підіймається за допомогою ручки і повертається в первинне положення за допомогою гумки—18. Також гумка є і у спускового важеля. Затвір і спусковий важіль вироблюються з 2-х мм. алюмінію.

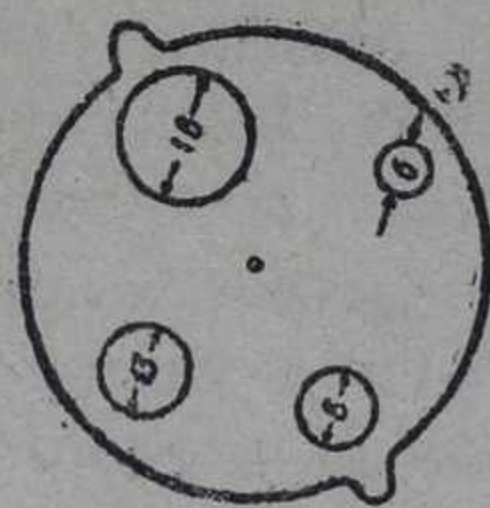
Затвір розраховується в такий спосіб, щоб при піднятому або спущеному положенні сектор перекривав об'єktiv, а при середньому положенні—відкривав його. Під час зйомки з витримкою, сектор доводиться лише до середини, як показано на мал. 5. Для цього на боковій стінці корпусу треба зробити опірний кутничок—19 (мал. 3) і ставити

його в такому положенні, як на малюнку. Для моментальної зйомки цей кутничок відводять у бік, сектор підіймають до зчеплення зі спусковим важелем, а під час самої зйомки повертають у бік спусковий важель.

Тепер треба зробити об'єktiv. Для цього апарату потрібна лінза збирна з фокусною віддаллю—170, 180 мм. (—5,6—5,9). Ця лінза закріплюється на задній стінці об'єктивної стійки зовні (мал. 2). Для доброго пересувного руху об'єктивної стійки, треба до її ніжок—20 прикріпити салазки з алюмінію мал. (6). Ці салазки забезпечують достатньо тугий рух об'єктивної стійки.

До передньої стінки об'єктивної стійки прикріплюють діафрагму, яка робиться з алюмінія. Влаштування діафрагми показано на мал. 7.

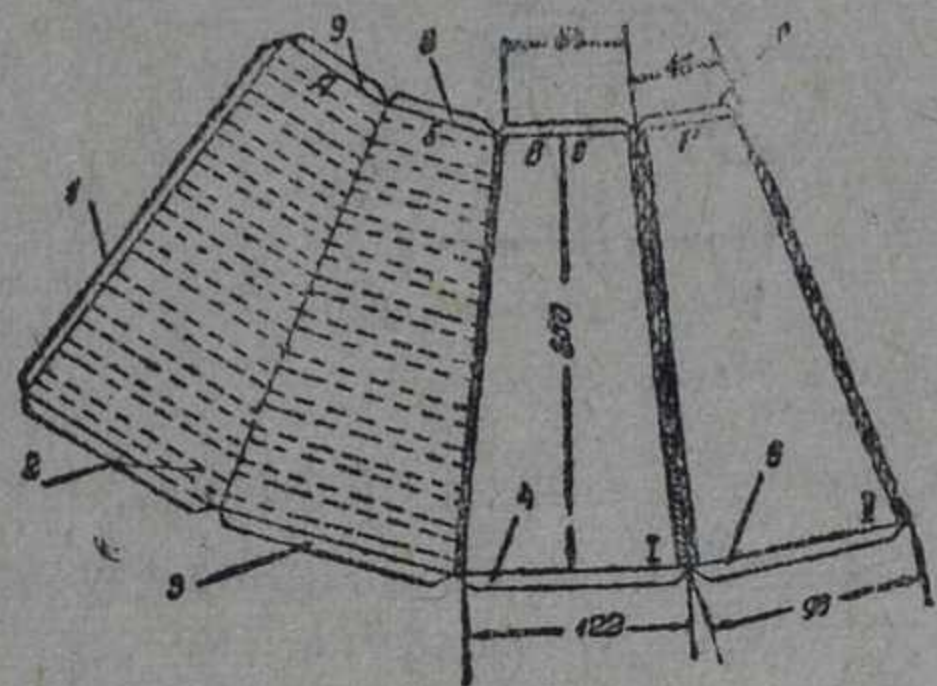

Далі роблять видошукач—з бляхи. Будова його показана на мал. 1 і 4. Розміри його: велика рамка 36x47 мм., мала рамка—12x18, віддаль між рамками—45 мм. Центри обох рамок повинні бути один проти одного. Рамки роблять на петлях, як показано на мал. 1, що дає змогу зручно складати їх.

Лишається виготовити міх.

Він робиться з палітурного коленкору і чорного сатину. Міх роблять за викройкою, як показано на мал. 8. Викройку накреслюють спочатку на папері, потім переносять на коленкор і вирізують. Міх складається з 4 стінок А, Б, В і Г (мал. 8). По краях цих стінок лишають вузькі смужки для склейки—1, 2...8, 9. Всі стінки міха розграфлюють смужками шириною в 9 та 11 мм., в порядку чергування.

Спочатку розграфлюють 1 стінку (А). Першу смужку роблять 111 мм., другу 1—9 і т. д. Потім розграфлюють другу стінку—Б. Першу смужку роблять завширшки 8 мм., другу—11, щоб широка смужка стінки А сполучалась з вузькою смужкою стінки Б. В такий спосіб розграфлюють всі стінки.

Далі починають загинати міх. Передусім роблять загини по перших лініях усіх стінок, потім—по других. Але загинати треба так, щоб вони чергувались то вверх, то вниз. Якщо перший загин зроблено до себе, то другий (сусідній) треба робити від себе, слідуючий — знов до себе і останній на 4-й стінці — знову від себе. Далі роблять загини по других лініях всіх 4-х стінок — знов таки в порядку чергування. Якщо перший загин на 1-й стінці був опуклий, то другий повинен бути ввігнутий і т. д. Так загинають весь міх, в шаховому чергуванні. Коли усі загини зроблено, коленкор розгладжують, кладуть на стіл лицем униз, і до кожної стінки, зі зворотнього боку, приклею-

ють смужку паперу. Ці смужки показані на мал. 8. На стінках В і Г вони не заштриховані. Робляться вони трохи вужчими стінок міха, так щоб з країв лишились вузькі смужки, завширшки 5—6 мм. (на мал. 8 вони заштриховані). Після цього всю поверхню міха, збоку паперових смужок, обмазують клеєм і накладають зверху сатин, розгладжують і преклеюють його. Коли сатин висохне, його обрізують по контурах коленкору, міх вигинають по 4-х ребрах і, обмазавши клеєм смужку першу, приклеюють її до стінки. Міх склеєно. Далі всі складки міха добре загинаються, міх кладеться на стіл широким отвором, зверху його натискають чимсь важким (утюгом) і в такому вигляді залишають на добу, після чого він набере форму правильної конічної гармошки. Під час роботи з міхом треба бути дуже обережним, дбати за те, щоб не заломлювати поверхню коленкору, бо в цих місцях можуть створитись дірки.

Після виготовлення міха його приклеюють до задньої стінки корпусу широким отвором і до об'єктивної стінки—вузьким.

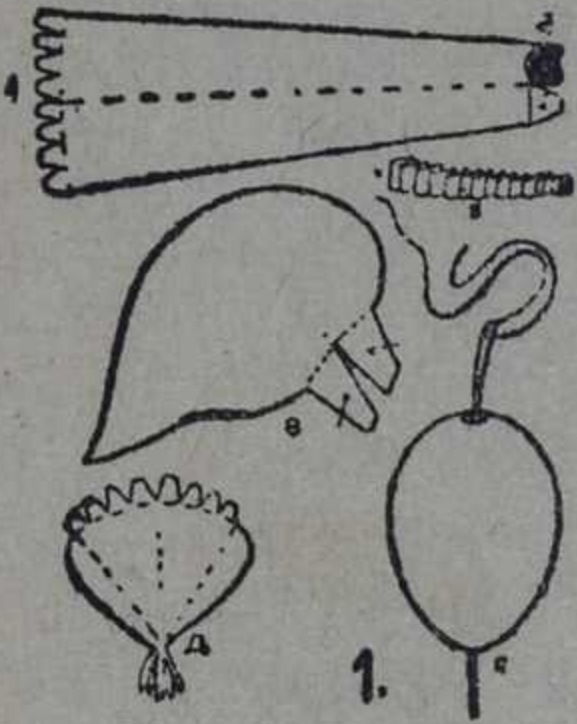
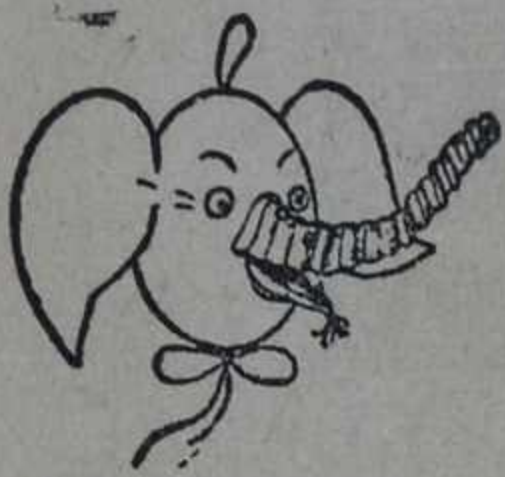
Тепер залишилось зробити і пристосувати до апарату рамку з матовим склом. Вона робиться з готової касети в такий спосіб: в задній стінці касети вирізують рамку, розміром 85x116 мм. Далі касету вставляють матове скло 9x12 так, щоб матова поверхня, під час вставляння рамки в апарат, була зовні.

Апарат готовий.

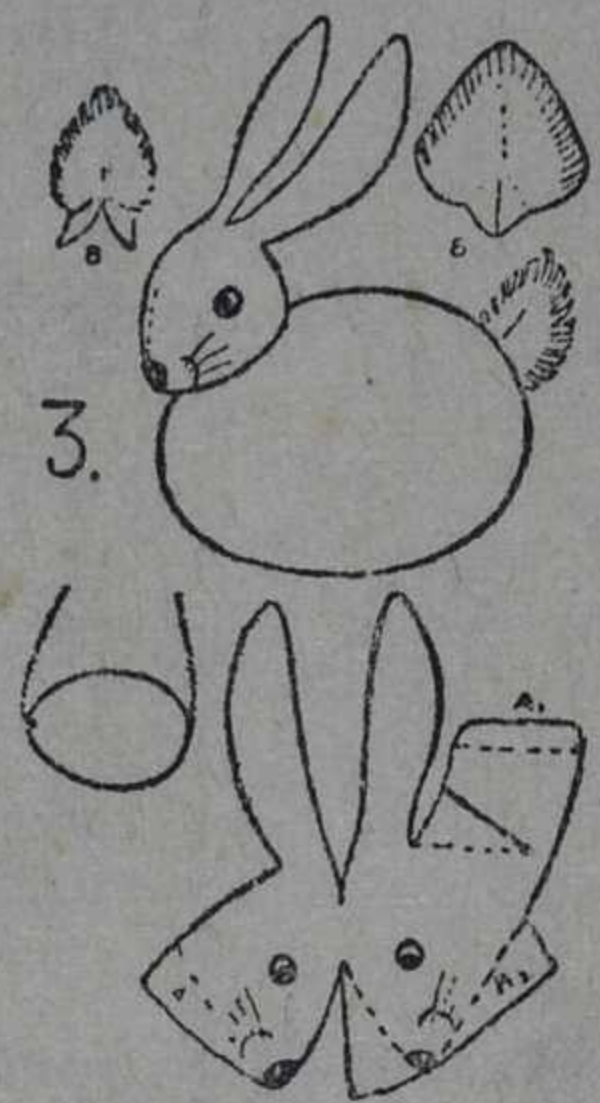

Ялинкові прикраси

Надходять Різдвяні свята. Для прикраси вашої ялинки можна самому виконати багато цікавих забавок. Матеріал для цього знайдеться в кожному: кавалки паперу, картон, різні шматочки з матерії, стяжки кольорові, нитки, дрiт, палички, вата і т. інш.

1) Слон. В яйці роблять маленький отвір з двох кінців і видмхують жовток та білок. В зроблені отвори просують тоненький зігнутий дротик (Г) з кольоровою ниткою або стяжкою. Верх петельки отвору заклеїмо папером. Хобот (А), рот (Д) та вуха (В) виріжимо з паперу. Як зробити хобот показано на малюнку (В). Кінчик хобота (А) треба склеїти з язичком (А 2). Голова фарбується сірою фарбою, кінчик хобота та середина рота рожевим кольором. Очі малюємо на яйці.

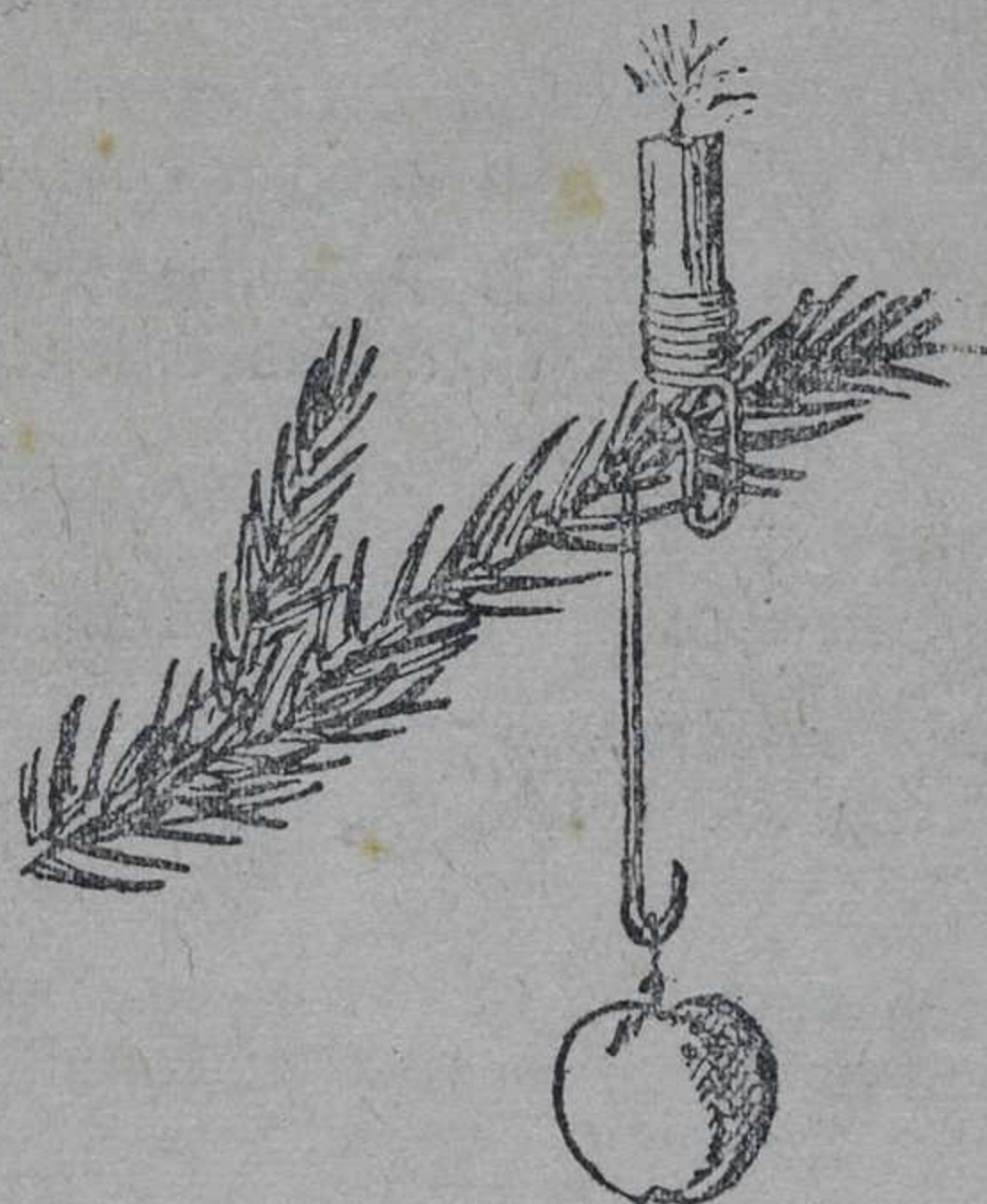
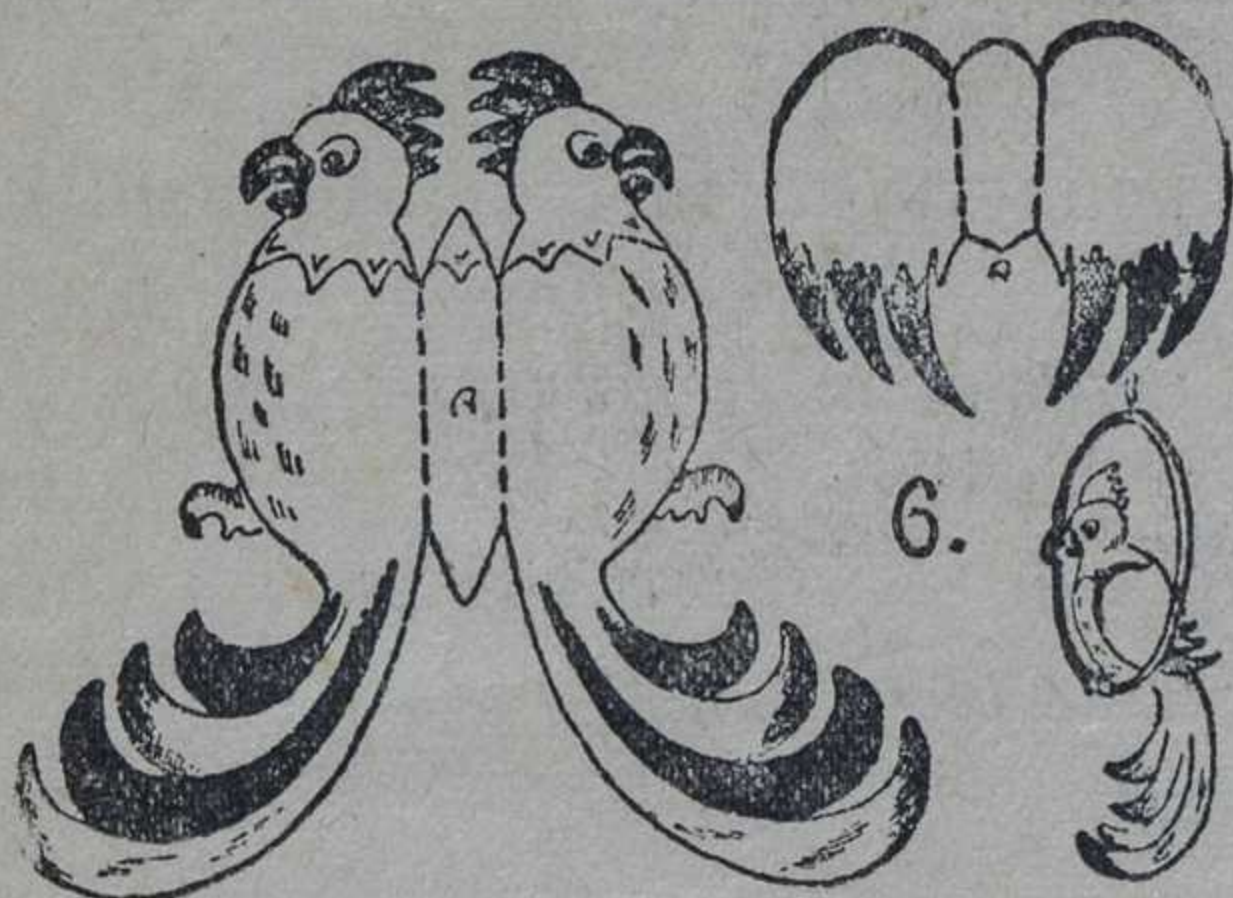
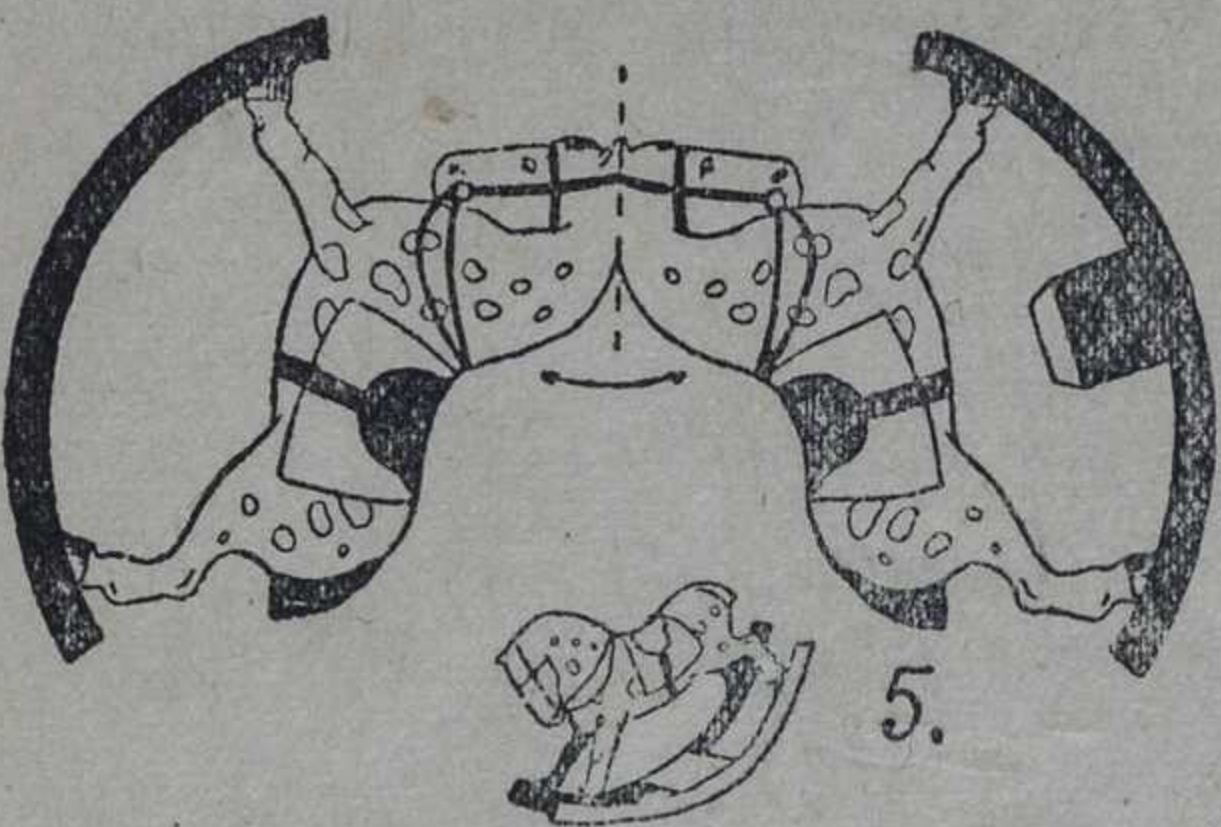
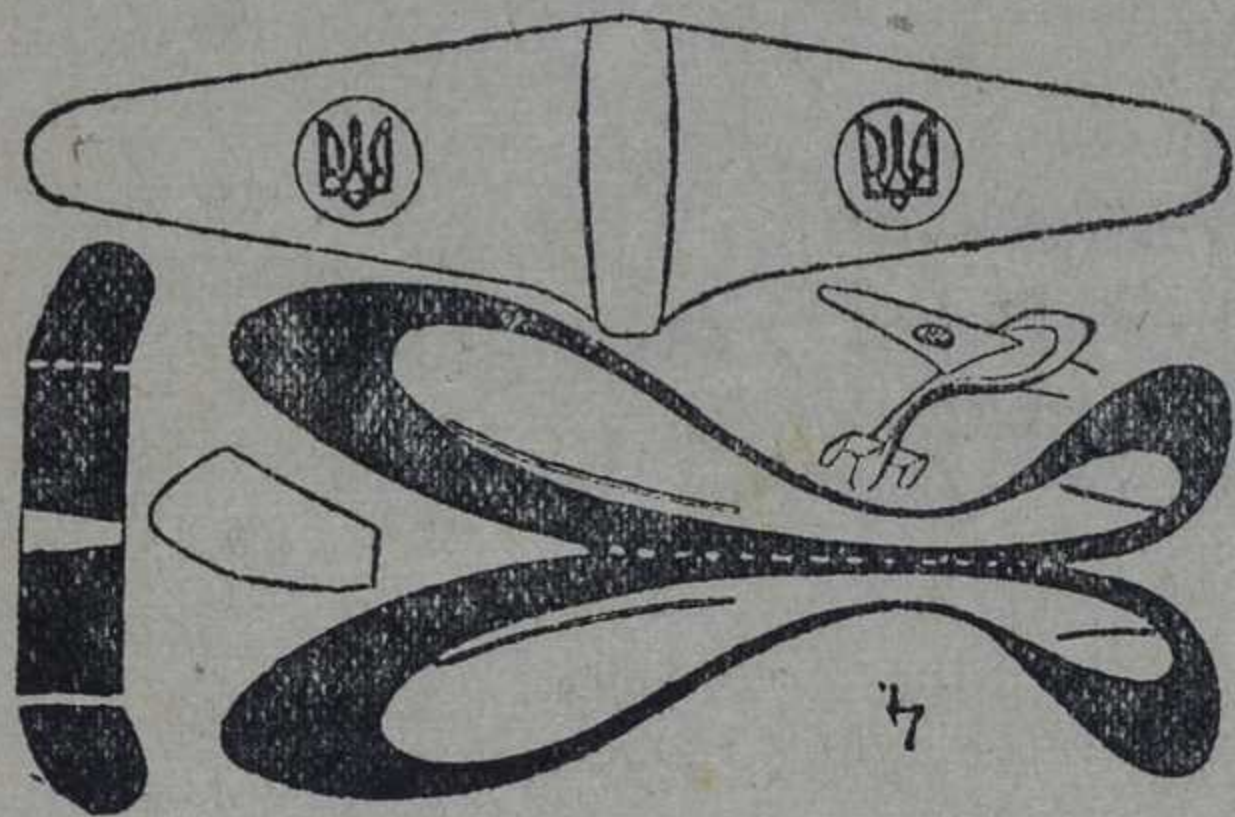
2) Паяц. Зробити його можна з картону та паличків. Убрання складається з розмальованих паперових валиків. Руки й ноги прикріпимо після того як будуть надіти валики.

3) Королик. Голова (А) приклеїмо до яйця за допомогою язичків (А 2). Хвостик (Б) надрізуємо й за допомогою язичків (В) приклеїмо до яйця. Очі, ніс та вуха (знизу) рожеві. Пронизавши через яйце нитку треба заклеїти коло отворів папером. Для більшого ефекту обложити зробленого королика білою ватою.

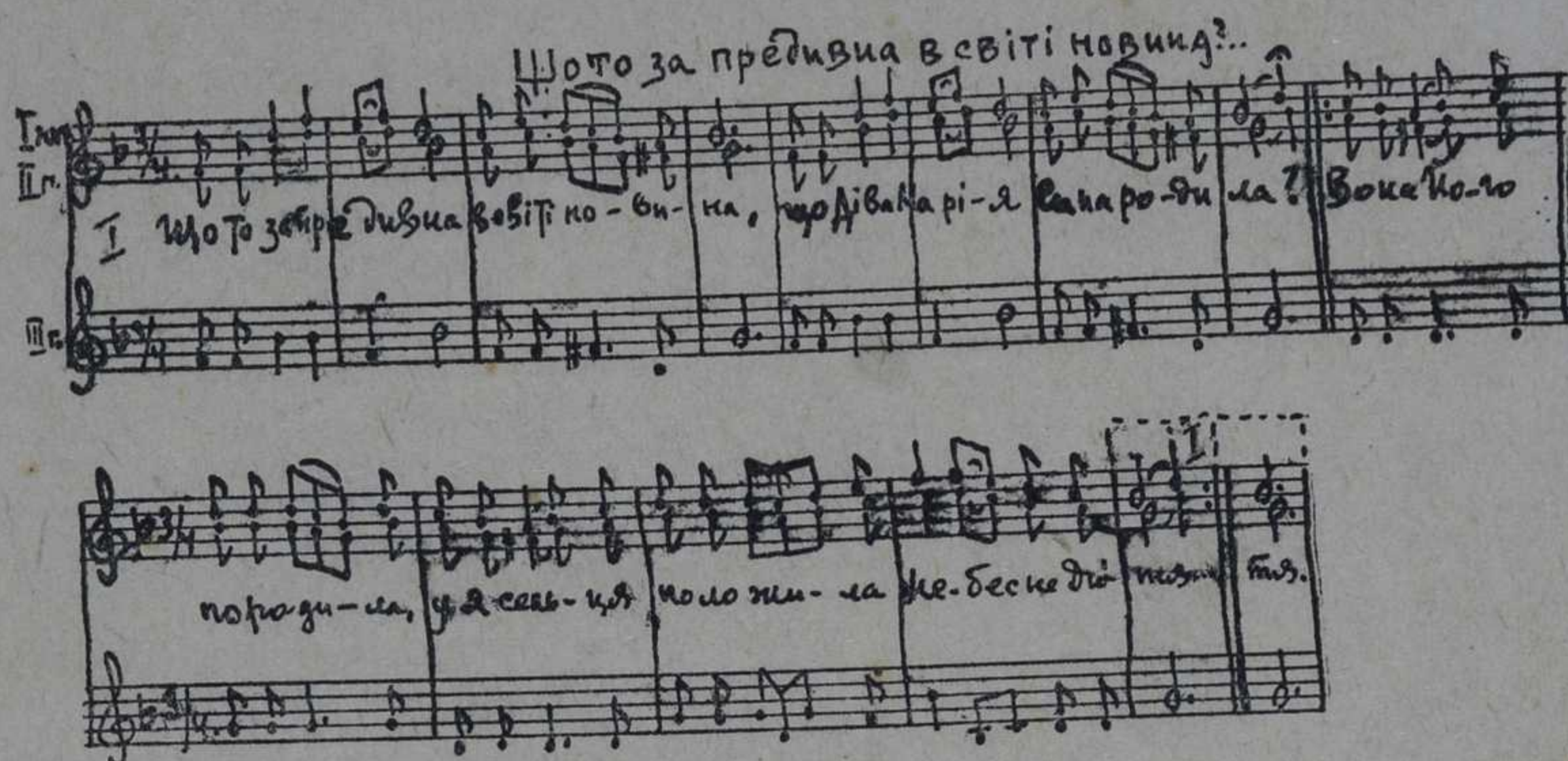
4) Літак. Нарисувати й вирізати так як подано на малюнку. Вложити крило й хвостову частину літака через прорізи до середини. Для зміцнення носової частини треба вклеїти картон.

5) Коник-стрібунець. Зробіть викрійку, як подаємо на малюнку (розмір довільний), зігніть її по проведених кресочках і склейте разом по горішній лінії, як подаємо на рисунку.

6) Папуга. Вирізки розмалуйте яскравими фарбами й зігніть по намічених кресках, половинки хвоста й голови треба склеїти поміж собою. На спині де крапка А наклеїмо крильця. Зроблену й розмальовану папугу можна посадити в обручі.

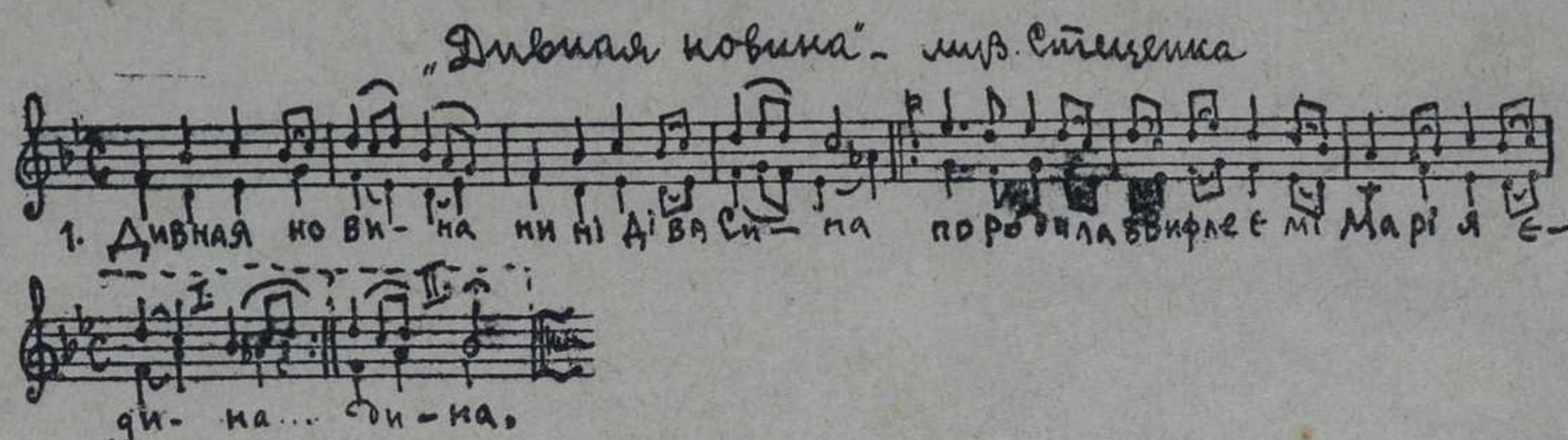
КОЛЯДКИ

А Йосип старенький
При яслах стоїть,

Йсусові Христові
Пелени держить,

Діва ж Маги пеленає,
До серденька пригортає
„Йсусе, Сину мій!“ ...

2. Не в царськiм палаці, а в убогiй хаті,
Во пустині, во яскині, а всі будуть знати. (2)
3. Яко Діва іста, Марія Пречиста
І раждає, і питає Його, як Невіста. (2)
4. На руках тримає, Його сповиває,
Всемогучим Творцем-Богом своїм називає. (2)
5. Каже: „Божий Сину, моя ж Ти Дитино,
Ти вибрав собі за матір лиш мене єдину. (2)
6. На Тебе надію. Сину мій, я маю,
Туди й мене, де Сам будеш, візьмеш аж до раю. (2)

Добрий вечір тобі, пане господарю!
(Приспів за кожним віршем „Радуйся“,
Ой радуйся, земле, Син Божий наро-
дився!)

Застеляйте столи, та все килимами!
Та кладіть колачі з ярої пшениці!

Та придуть до тебе три празники
в гості:
Ой, перший же празник — святеє Рож-
дество.
А другий же празник — святого Василя.
А третій же празник — святе Водохреща

По всьому світі стала новина:
Діва Марія Сина родила, —
Сіном притрусила, в яслах положила
Господнього Сина.
Діва Марія Бога просила:
„В що ж би я Сина свого сповила?
Ти, небесний Царю, пришли мені дари
Цього дому господарю“

Зійшли янголи з неба до землі,
Принесли дари Діві Марії:
Три свічі воскові, ще й ризи шовкові
Ісусові Христові.
За іяла зізда з неба до землі,
Зійшли янголи к Діві Марії,
Співають всі пісні Господній Невісті
Радість на землю приносять.

Ой бачить Бог, бачить Творець, що ввесь мир помирає;
Архангела Гавриїла в Назарет посилає.
Возвістити в Назареті: стала слава у вертепі.
Тріє царі, тріє царі несуть Христу дари.
Ливан, злато і кадило Йому в дар подали,
А ввійшовши у храмину, на коліна впасти.
Ірод вельми засмутився, що Христос Цар народився.
Пішов Ірод аж до аду к Люциперу на пораду.
Десять тисяч і чотири малих дітей погубили.
Плаче мати і ридає, Ірод діти убиває.
„Не плач, мати, і не ридай, сліз своїх не проливай“.
„Як же мені не тужити, побив Ірод мої діти“.
Ірод діти убиває, і об камінь розбиває,
Кров невинну розливає, він Христа вбити шукає,
А ми цьому не смутімся, Рождеству Його вклонімся!
Ми Рождеству поклонімся, Христу Богу помолімся.

Загадка № 1

Ой, дзелень, дзелень, дзелень,
Так по місту цілий день:
Ті встають, а ті сідають,
Ті в' віконця виглядають.

Загадка № 2

Подивись, який силач!
На ходу—рукою,—бач?
Зупиняти він привик
П'ятитонний грузовик.

Скоромовка № 1

Ішов дід борозною, лічив копи бороною:
Одна копа з копаком, друга копа з копа-
ком,
Третя копа з копаком.

Загадка № 3

Скатертина біла
Увесь світ оділа.

Скоромовка № 2

Мавпа мапу розгойдала,
Мапа мавпу ізлякала,
Впала мапа—втекла мавпа.

Задача-головоломка № 1

Візьміть 16 сірників і уложіть з них 5 квадратів, як подано на рисунку.

З уложених п'яти квадратів
утворіть чотири перекладаючи
тільки чотири сірника.

Задача-головоломка № 2

З 12 сірників треба уложити фігу-
ру, в якій було б: три однакових чоти-

р'юхкутники та два однакових тр'юхкутники.

Ребус:

Задача-жарт

О 12 годині одна стрілка, на годиннику, покриває другу. Але вам певно приходилося зауважувати, що стрілки не один раз зустрічаються та покривають одна одну: вони зустрічаються на протязі дня декілька разів. Чи міг би ти, любий читачу, подати нам ті моменти, коли це буває?

Історичний календар

- 4. XII. 1803—Смерть останнього кошового Січі Петра Кальнішевського.
- 8. XII. 1868—Закладено „Просвіту“ у Львові.
- 19. XII. 1240—Татари руйнують Київ.
- 21. XII. 1761—Скасування гетьманщини.
- 29. XII. 1873—Закладено Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові.

Вартові.

Склад обгороджений з усіх чотирьох сторін стінами. Для охорони його виставлено 12 вартових, по три з кожної сторони. Заступник сотника вирішив посилити охорону і розмістив тих же вартових так, що їх стало по чотири з кожної сторони.

Сотник вирішив ще більше посилити охорону і розмістив з кожної сторони по п'ять чоловік. Згодом рішили розставити 12 вартових так, що з кожної сторони їх було по шість.

Розв'яжіть цю головоломку з допомогою 12 шашок і квадрата.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Подаємо список учнів II кляси Дерманської Гімназії, в якому зібрано 51 крб. на фонд „Орленя“:

Андрушук Марко	1 — крб.	Козубська	2 — „	Хазрук	1 — „
Андрушук Соня	2 — „	Кисільчук	2 — „	Хомич	1 — „
Бухало Мелетій	2 — „	Лук'янчук	1 — „	Хоровець	1 — „
Бухало О.	2 — „	Лук'янчук Г.	1 — „	Шавронський	1 — „
Бухальський Я.	1 — „	Лук'янчук В.	1 — „	Шмань	1 — „
Галич С.	1 — „	Мартинюк	1 — „	Шевчук	2 — „
Генсідський Ф.	1 — „	Мацюк	1,50 коп.	Дрозд	2 — „
Гнатюк	1 — „	Макись	1 — крб.	Басмат	2 — „
Жив'юк	1 — „	Рудий	3 — „	Сержанюк	1 — „
Кір'янчук	1 — „	Самчук	1 — „	Турчин	1 — „
Кальчук	3 — „	Самчук В.	1,50 коп.	Магасись Юрій	3 — „
Кирилюк	2 — „	Товстий	1 — „		
					Разом 51.00 крб.

Дуже дякуємо Вам, любі читачі, за надіслані гроші на пресовий фонд „Орленя“. Нехай Ваш вчинок буде прикладом для інших.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Виходить один раз на місяць.

ЦІНА ОДНОГО НОМЕРА 2 крб. 50 ксп.

Видавець і головний керманич С. СКРИПНИК.

Головний редактор П. ЗІНЧЕНКО.

Адреса редакції і адміністрації: РІВНЕ, вул. Німецька 89.

РКН 23 133/12
12799